This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at http://books.google.com/

1837
ARTES VERITAS SCIENTIA
LIBRARY OF THE
UNIVERSITY OF MICHIGAN
TUEBOR
SI QUAERIS PENINSULAM AMOENAM
CIRCUMSPICE

JS
53
.R4
B3

DE

RHODIORVM PRIMORDIIS.

DISSERTATIO PHILOLOGICA

QVAM SCRIPSIT

AD SVMMOS IN PHILOSOPHIA HONORES

AB AMPLISSIMO

PHILOSOPHORVM JENENSIVM ORDINE

RITE IMPETRANDOS

AVGVSTVS BECKER

REMDENSIS.

LIPSIAE

TYPIS B. G. TEVBNERI.

MDCCCLXXXII.

VIRO CARISSIMO

ERNESTO KLUSSMANN

FRIDERICIANI RUDOLPHOPOLITANI DIRECTORI

SACRUM.

148001

DE RHODIORVM PRIMORDIIS.

Caput I.

DE RERVM RHODIACARVM SCRIPTORIBVS.

Temporibus uetustioribus logographorum et horographorum, qui nullis ducti et adstricti certis rationibus aut subtili doctrina optimas et antiquissimas singularum regionum et urbium fabulas ut accipiebant simpliciter et sincere prodebant, rerum Rhodiacarum scriptoris uestigium indagatur nullum. Alexandrinorum demum aetate ubi cum alia studia florebant tum quam plurimarum ciuitatium res et fabulae peruestigari et pertractari incipiebantur, ubi *Ἀτθίδες*, *Δηλιακά*, *Κῳακά*, *Κολοφωνιακά* conscribebantur, etiam Rhodus insula suos inuenit scriptores nec tamen integre accepta et relata referentes, sed causis rerum accurate perscrutandis operam dantes et Euhemeri potissimum disciplinae et rationi fauentes. Quorum scriptorum omnium longe maximi momenti nobis est Zeno Rhodius, aequalis Polybii, propterea quod, quaecunque de Rhodiorum primordiis fabulisque narrantur apud Diodorum l. V, 55—59, omnium, quae de his rebus memoriae mandata sunt, fragmenta longe amplissima et grauissima, ad illum referenda ipse testatur Diodorus V, 56: *περὶ μὲν οὖν τῶν ἀρχαιολογουμένων παρὰ Ῥοδίοις οὕτω τινὲς μυθολογοῦσιν· ἐν οἷς ἐστι καὶ Ζήνων ὁ τὰ περὶ ταύτης συνταξάμενος*. E quibus fragmentis Zenonem Euhemeri rationes et doctrinam secutum esse facile intellegitur.

Quae ceteroquin de uita eius, scribendi genere, fide et auctoritate comperta habemus apud unum leguntur Polybium XVI, 14 sq. Operis autem, quod confecit Zeno, titulum seruauit Laert. Diog. VII, 35: *Ῥόδιος τὴν ἐντόπιον γεγραφὼς ἱστορίαν ἐνιαίαν*, ubi cum *ἐνιαίαν* plane corruptum sit, Menagii potissimum coniecturam speciosam amplecteris, qui emendat *ἐν ΙΑ*; ita simul quot libris auctor opus conscripserit edoceris. At cf. Muellerum F. H. G. III, p. 174 sq.

Altero iam loco enumeramus Antisthenem, quem eiusdem aetatis ac Zenonem fuisse et librum huius scriptis similem confecisse cernitur ex Polybio XVI, 14, 2, qui de utroque scriptore haec facit uerba: *Ζήνων καὶ Ἀντισθένης οἱ Ῥόδιοι. Καὶ γὰρ κατὰ τοὺς καιροὺς γεγόνασι καὶ περι- [ττῶς ἐν σφετέρᾳ πατρίδι] πεπολίτευνται.* Neque Laert. Diog. VII, 9 de Antisthene non meminit, sed ita ut minus notum eum fuisse suspicari possis quam Heracliteum et Ephesium: *Γεγόνασι καὶ ἄλλοι Ἀντισθένεις τρεῖς, Ἡρακλείτειος εἷς, ἕτερος Ἐφέσιος, καὶ Ῥόδιός τις ἱστορικός.*

Porro duo commemorandi sunt ex quorum operibus fragmenta ad antiquiorem aetatem pertinentia quamuis parua aetatem tulerunt: Ergias et Polyzelus Rhodii, quorum quae extant scripta uides apud Athenaeum VIII, p. 360 E: *Ἐργείας οὖν ὁ Ῥόδιος ἐν τοῖς περὶ τῆς πατρίδος* — et deinde: *τὰ δ' αὐτὰ ἱστορήσας καὶ Πολύζηλος ἐν τοῖς Ῥοδιακοῖς κτλ.* Ac Polyzelus quidem ab Hygino quoque producitur Poet. Astron. II, 14.

Alterius autem Ergiae nomen suspicionem mouit nonnullis uiris doctis Erxiam potius scribendum esse arbitratis, quippe quod nomen non modo in Etym. M. occurreret (*Ἐρξίας, ὄνομα κύριον· παρὰ τὸ ῥέξω ῥεξίας, ὑπερβιβασμῷ ἐρξίας ὁ πρακτικός· ὁμοίως τῷ ῥέκτης, ἕρκτης*), sed etiam apud Athen. XIII, p. 561 F rerum Colophoniacarum scriptoris proprium. Longius progressus est Westermannus qui apud Pauly, Realencycl. s. u. Ergias III, p. 331 eundem esse hunc Erxiam atque Erxiam Rhodium censet. Fortasse recte; sed abstineamus coniectura de re quam scire nefas est.

Age uero dignissimus quem afferamus est Aristoteles, cuius quod inscriptum erat *Πολιτεῖαι πόλεων ρνη'* opus, quo certe de Rhodi quoque rebus egregie et ingeniose actum erat, perisse maximopere dolendum est. Excerpta sunt ex his quae Heraclidis nomine seruata sunt: *ἐκ τῶν Ἡρακλείδους πολιτειῶν* inscripta, ubi de Rhodo insula dicuntur haec: *Ῥόδον τὴν νῆσον τὸ παλαιὸν κεκρύφθαι λέγουσιν ὑπὸ τῆς θαλάσσης, ἀναφανῆναι δὲ ὕστερον ξηρανθεῖσαν. Ἐκαλεῖτο δὲ Ὀφιοῦσσα διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἐνόντων ὄφεων.* Cf. Muellerum F. H. G. II, p. 161 et 222. Scholio ad Pindar. Ol. VII inscr. *Διαγόρᾳ Ῥοδίῳ πύκτῃ*] quamuis ad Aristotelem prouocetur: *περὶ δὲ τούτου τοῦ Διαγόρου εἶπε μὲν καὶ Ἀριστοτέλης καὶ Ἀπόλλας*, pauca inesse Aristotelis, pleraque Apollae siue Apellae Pontici docet Val. Rose, Aristot. pseudep. p. 514—517.

De ceteris, quae iam sequuntur, scriptoribus nil fere comperis nisi ipsum nomen operumque quae scripserunt titulos.

Horum agmen ducat Dionysius Thrax, quem de Rhodo scripsisse affirmat Steph. Byz. s. u. *Ταρσός· ἐν τῷ περὶ Ῥόδου.*[1]) Memorandus etiam Iason, quem a patre Nysaensem, a matre Rhodium Posidonii philosophi successorem fuisse Suidas tradit: *Ἰάσων Μενεκράτους Νυσαεὺς ἐκ πατρός, ἀπὸ δὲ μητρὸς Ῥόδιος, φιλόσοφος, μαθητὴς καὶ θυγατριδοῦς καὶ διάδοχος τῆς ἐν Ῥόδῳ διατριβῆς Ποσειδωνίου τοῦ φιλοσόφου. . . . οὗτος ἔγραψε καὶ περὶ Ῥόδου.* Tum Eucratis *Ῥοδιακῶν* mentionem facit Hesychius s. u. *ἔλατρον· Εὐκράτης ἐν Ῥοδιακοῖς* et Athen. III p. 111 B *ὥς φησιν Εὐκράτης.* Quibus adde Antipatrum a Stephano Byz. citatum s. u. *Ἀρμενία· Ἀντίπατρος ἐν τρίτῳ περὶ Ῥόδου.*

Iam sequatur Epimenides, quem ab Epimenide Cretensi secernendum esse rerum Rhodiacarum scriptorem monuit Laert. Diog. I 115 *Γεγόνασι δὲ καὶ Ἐπιμενίδαι ἄλλοι δύο· ὅ τε γενεαλόγος καὶ τρίτος ὁ Δωριστὶ γεγραφὼς περὶ Ῥόδου.*[2])

Porro Apollonium Rhodium cum complurium urbium *κτίσεις*, quae uocantur, tum Rhodi *κτίσιν* carmine cecinisse testis est Steph. Byz. s. u. *Δώτιον· Ἀπολλώνιος ὁ Ῥόδιος ἐν Ῥόδου κτίσει·*

Ὅσσα τε γαίης
Ἔργα τε Δωτιάδος πρότεροι κάμον Ἀσμονιῆες.

De sacris Rhodiacis egerunt Theognis, cf. Ath. VIII p. 360 B: *Θεόγνις ἐν β' περὶ τῶν ἐν Ῥόδῳ θυσιῶν* et Gorgo ab eodem Athenaeo memoratus XV p. 696, F: *Καὶ ὁ εἰς Πτολεμαῖον δὲ τὸν πρῶτον Αἰγύπτου βασιλεύσαντα παιάν ἐστιν, ὃν ᾄδουσι Ῥόδιοι· ἔχει γὰρ τὸ Ἰὴ παιὰν ἐπίφθεγμα, ὥς φησι Γόργων ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Ῥόδῳ θυσιῶν.* Cf. etiam Hes. s. u. *καταρράπτίτης· Γόργων ἐν τῷ περὶ θυσιῶν· ἐπιπολιαῖος Ἑρμῆς ἐν Ῥόδῳ ὡς Γόργων ἱστορεῖ.* Pind. Ol. VII 1 schol.: *ταύτην τὴν ᾠδὴν ἀνακεῖσθαί φησι Γόργων ἐν τῷ τῆς Λινδίας Ἀθηνᾶς ἱερῷ χρυσοῖς γράμμασιν.* Deinde Philomnestum de festis Sminthiis

1) De hoc artis grammaticae scriptore uid. Maur. Schmidtium Philol. VII p. 360 sq., VIII p. 231 sq., 510 sq.

2) Ad Cretensem uaria ueteres referebant opera seriore aeuo scripta et poetica et soluta oratione confecta. Cf. Fabric. B. G. I p. 32—35. C. Schultess: de Epimenide Cretensi. Bonn. 1877 p. 58 sq. Nec factum non est, ut eadem scripta Epimenidi modo uindicarentur, modo abiudicarentur: ueluti historiae Telchiniacae auctorem a nonnullis haberi Epimenidem ab aliis Teleclidem prodit Athen. VII 282 F. Quam historiam eandem esse atque opus Laertio memoratum: *Κουρήτων καὶ Κορυβάντων γένεσις καὶ Θεογονία* nullis probauit argumentis Fabricius l. c. Ceterum, ut illud addam, Enomides Etymologi Gud. *Ἐνομίδης ὁ τὰ θεῖα γράψας* ab Epimenide Cret. haud scio an discernendus non sit.

scripsisse tradit Athen III p. 74 F: *Φιλόμνηστος δ' ἐν τῷ περὶ τῶν ἐν Ῥόδῳ Σμινθίων φησίν.* Cuius loco idem Ath. X p. 445 A *Φιλόδημον* citat; sed Philomnestum uerius esse nomen suspicatur etiam Muellerus l. c. IV p. 478.

Neque Istrum in libro suo, qui erat de certaminibus in Solis honorem institutis Rhodi rationem posthabuisse patet. Cf. Schol. Pind. VII 146: *Ῥόδιοι τιθέασι Ἡλίῳ στεφανίτην ἀγῶνα, ὥς Ἴστρος φησὶν ἐν τῇ περὶ τῶν Ἡλίου ἀγώνων.*[1]) Itemque Rhodum attigisse uidetur Aristocles, qui affertur Schol. Pind. Ol. VII 66: *Ἀριστοκλῆς δὲ ὑφίσταται τὴν γέννησιν Ἀθηνᾶς ἐν Κρήτῃ. νεφέλῃ γάρ φησι κεκρύφθαι τὴν θεόν, τὸν δὲ Δία πλήξαντα τὸ νέφος προφῆναι αὐτήν.* Hic num idem sit atque Rhodius, quem memorat Strabo XIV p. 655: *Ἀριστοκλῆς ὁ καθ' ἡμᾶς,* ualde dubitandum.

Haec scripta satis multa cum omnia fere interierint, tibi Rhodi rerum primordia cognituro confugiendum erit in primis ad ea, quae e Zenone hausit Diodorus V 55—59; tum uero ad Pindarum, qui carmine Ol. VII Diagoram Rhodium celebrans adumbrat fabulas antiquissimas grauissimasque, ut ipse testatur u. 54: *φαντὶ δ' ἀνθρώπων παλαιαὶ ῥήσιες;* ad hoc ea quae adnotauerunt scholiastae. Inspiciendus est etiam Strabo XIV p. 652—655, qui praeter res geographicas haud pauca exhibet, quae historicorum studiis succurrant. Deinde adhibeas Cononis narrationes cum alias tum narr. 47 ap. Phot. p. 141. Nec spernenda Dieuchidae fabula ab Athenaeo memoriae prodita VI p. 262 E.

Grauissimi denique momenti fabula est ab Ergia et Polyzelo prolata ap. Ath. VIII p. 360 E. Alia, quae sparsim inueniuntur, ueterum scriptorum testimonia quibus utamur digna, hic enumerare longum atque superfluum est. Collegit ea diligentissime Meursius in libro, qui inscribitur 'Creta, Rhodus, Cyprus'.

Aetate recentiore res Rhodiacas temporum remotiorum adumbrauit

1. Heffter, Götterdienste auf Rhodus, Zerbst 1827.

Commemorandus est etiam

2. Mouersius, die 'Phönizier' II 2, ubi egit de Phoenicum coloniis.

Nonnulla optime monuerunt:

3. O. Mueller, Die Dorer, Bresl. 44.

1) De operis, quod inscriptum erat „*Ἀττικά*" ceterisque fragmentis Istri uid. Mueller. l. c. I p. 419—427.

4. Stark, Gaza u. d. philist. Küste, Jena 1852.
5. Guérin, Ile de Rhodes, Paris 1880.
6. Schneiderwirthii liber, qui inscribitur: 'Geschichte der Insel Rhodus nach den Quellen bearbeitet', Heiligenstadt 1868, magis posteriora tempora spectat quam antiquiora.

Alios uiros doctos qui Rhodiorum res antiquas hic illic attigerunt uel aliquo modo ad eas cognoscendas aliquid contulerunt suo quemque loco commemorabimus.

Sunt uero multa, quae accurata etiam indigeant inquisitione, in qua id primum agendum erit, ut singulae fabulae, quae a mythographis in unum contractae et coniunctae sunt, discernantur et cui quaeque insulae oppido addicendae sint exploretur.

Itaque hanc commentationem ita instituamus, ut capite sequenti totum fabularum a Diodoro exhibitarum corpus tanquam dissecemus ac suae quamque patriae attribuamus, capite tertio de singulis accuratius disputemus.

Caput II.

FABVLAE DIODORI SELEGVNTVR ATQVE DISPONVNTVR.

Si quis fabulas a Diodoro memoriae mandatas attente perlegerit, primum eam, quae est in capite 55 inde a § 1 usque ad § 3, qua de Telchinibus diligentius agatur, per se absolutam atque perfectam e ceterarumque fabularum nexu eximendam esse statim perspiciet. Ac fabula quidem haec est: 'Primos insulam incoluisse Telchines. His mari natis et Caphirae Oceani filiae Neptunum a Rhea mandatum esse educandum. Inuenisse autem illos cum alias artes et res ad usum communem pertinentes tum primos deorum simulacra confecisse, quorum exempla etiamtum extarent, ut apud Lindios Apollinem Telchinium, apud Ialysios Iunonem nymphasque Telchinias, apud Camirenses Iunonem Telchiniam. Eosdem fuisse praestigiatores, ut sua uoluntate et arbitrio tempestatem regere possent iuxta atque Chaldaeos; ad hoc facultatem in eis fuisse, ut quamlibet induerent formam: artibus uero suis et mendaciis qui studerent, eorum fuisse inuidos'. Quam fabulam quamuis uni certoque insulae oppido uindicare non possis, tamen ipsorum Rhodiorum esse propriam neque extrinsecus in insulam inuectam argumentis post confirmabimus.

Ab hac fabula secernenda est ea, quae sequitur § 4: 'Neptunum cum adoleuisset Haliae Telc[illegible]um sororis amore captum sex

filios genuisse et filiam unam Rhodum, a qua insulam nomen accepisse'.

Pergit Diodorus § 5ª: 'Cum Neptuni filii nascerentur, tum in eis insulae regionibus, quae ad orientem uergerent, gigantes, qui uocarentur, esse genitos'.

Cum hac fabula forsitan Lindo addicenda particula ὅτε δὴ καὶ coniunxit et conglutinauit eam, que sequitur § 5ᵇ, quam esse Camirensem certo comprobari potest: 'Eodem tempore, ait Diodorus, Iouem Titanibus superatis ex Himalia nympha tres filios procreauisse Spartaeum, Cronium, Cytum'.

Porro una solidaque est fabula eaque Ialysia quam legis de Venere et Halia inde a § 6 usque ad § 7: 'Venerem Cyprum migraturam Rhodique appellere cupientem a Neptuni filiis iam adultis id facere uetitam insaniam eis iniecisse ita ut matrem stuprarent: quapropter a patre sub terra eos occultos esse et nuncupatos: προσηῴους δαίμονας. Matrem, ut ignominiam effugeret in mare se coniecisse reliquoque tempore Leucotheae nomine instar deae cultam esse'.

Iam uero capitis 56 § 1ª, 1ᵇ duo membra sequuntur minora prorsus discernenda; primum 'Telchines inundatione quae futura esset praesagita insulaque relicta esse dispersos'; deinde 'Lycum in Lyciam peruenisse et ad Xanthum flumen Apollini Lycio templum extruxisse'.

Hic fabularum nexu tanquam inciso prioris partis narratiuncularum finis ac terminus erit constituendus.

Altera pars fabularum uere antiquarum initium capit a paragrapho demum quinta, qua de Sole eiusque filiis agi incipitur: ea autem, quae interiecta sunt de inundatione § 2 post inuenta insertaque et quae disceptantur § 3 et § 4 maximam partem talia sunt, ut ab ipso Zenone excogitata et inuenta esse uideantur. Narrantur enim haec: 'Magna inundatione exorta paucis exceptis, inter quos Iouis filiis, omnes perisse. Tum Solem Rhodum adamasse, insulae ex illa nomen indidisse, aquas reppulisse perhiberi fabulis: re uera, ubi conformaretur insula et existeret, deum terram etiam lutulentam humore liberasse, animalibus implesse septem filios genuisse eaque de causa ab incolis ut auctorem eorum atque genitorem unum omnium maxime celebrari'.

Deinde § 5ª usque ad uerba 'Ροδίοις ἡρωικῶν continuatur quae est de Sole et Heliadis fabula § 3 instituta, quae quin Ialyso profecta sit dubium esse non potest: 'Nomina septem Heliadarum fuisse Ochimum, Cercaphum, Macarem, Actinem, Tenagem, Triopam,

Candalum. Praeter hos filiam Electryonen ex eo natam, cui etiam uirgini uita defunctae honores obtigisse immortales'.

Iam narrationi interpositam et cum Heliadis arcte conexam uides fabulam illam, quae est de certamine Rhodiis et Atheniensibus de Minerua concilianda facto certe ad Lindum referendam: 'Heliadis enim adultis itemque Atheniensibus a Sole esse editum, qui primi sacra fecissent Mineruae, apud eos deam domicilium suum habituram. Ac Rhodios quidem priores Mineruae sacrificasse sed ignis oblitos, cum Cecrops Atheniensium rex post sacra obtulisset non sine flammis. Unde factum, ut Rhodii ab ipso cultus initio deae operarentur igni abstinentes'.

Tum Ialysius de Heliadis mythus ad finem perducitur inde a capitis 57, § 1—8, nisi doctis cogitationibus et conclusionibus § 3—5 institutis non interruptus. Fabula haec est: 'Heliadas cum aliarum artium tum astrologiae peritissimos et de re nauali et de horis constituendis optime meritos esse; inter quos cum Tenages excellentissimus extitisset, a ceteris eum esse occisum. Quae res cum innotuisset, illos fugam cepisse et Macarem quidem Lesbum, Candalum Coum fugisse. Actinem uero in Aegyptum peruenisse, Heliopolin urbem condidisse a Sole patre nominatam: a quo Aegyptios astrologia instructos esse, ut cum in Graecia magna eluuione litterae interissent, illi astrologiae inuentionem sibi uindicarent et Graeci a Cadmo demum Phoenice litteris imbuti dicerentur.

A Triopa Cariae promontorium esse occupatum ex eoque Triopium appellatum.

Reliquos autem Ochimum et Cercaphum insontes in regione Ialysia remansisse, Achaiam urbem aedificasse Ochimumque natu maiorem regem fuisse Hegetoria nympha in matrimonium ducta; ex qua Cydippen natam esse post mutato nomine Cyrbiam nuncupatam; hanc Cercapho nupsisse, quem fratre defuncto regnum occupasse. Cuius filios Lindum, Ialysum, Camirum patri mortuo in regno successisse Cyrbeque oppido inundatione deuastato sibi quemque urbem condidisse ex ipsis eas nominantes'.

Capite sequenti 58, § 1 de Danao adiungitur fabula Lindia: 'Danaum enim cum filiabus Lindum uenisse et ab incolis hospitio receptum Mineruae templum constituisse; tribus autem filiabus Rhodi mortuis ipsum cum ceteris Argos migrauisse'.

Huic applicata est § 2 narratio de Cadmo Ialysia: 'Cadmum Europam inuestigantem tempestateque late circumiactatum Neptuno sacrum promisisse uotumque Rhodi soluisse. Eos uero, quos ad procuranda sacra Rhodi reliquisset Cadmus, breui cum Ialysiis se

coniunxisse eademque republica et legibus usos esse et posteris deinceps ex se natis sacerdotium tradidisse'.

Cum idem Cadmus § 3 Mineruam quoque Lindiam aenea cortina antiquo more fabricata et litteris Phoeniciis inscripta aliisque donis coluisse dicatur, hanc fabulam Lindo addicendam esse nemo infitiabitur.

His additur § 4—5 fabula rursus Ialyso ascribenda, qua de Phorbante heroe proferuntur haec: 'Dici enim Rhodum olim ingentibus anguibus fuisse repletam, qui plurimos incolas necauissent. Quod malum ut remouerent et propulsarent, Rhodios Delum misisse oraculum consulturos responsumque tulisse ut Phorbantem Lapithae filium in Thessalia uersantem et domicilium sibi suisque quaerentem apud se reciperent: quem insulam a bestiis liberaturum. Id, quod factum est. Phorbanti uero qui optimum se praestitisset uirum, mortuo heroicos honores obtigisse.

Cum hoc mytho conexa est a Diodoro fabula de Althaemene heroe quae est Camirensis c. 59, § 1—4: 'Althaemenem Catrei Cretum regis filium, cum patrem fore ut sua manu occideret, ab Apolline comperisset, ut hoc scelus euitaret, Rhodum se contulisse Camirumque sibi domicilio elegisse. Ubi ab incolis magno honore affectum in monte Atabyrio eum Iouis Atabyrii sacrum constituisse. Catreum autem patrem filio orbatum desiderioque captum Rhodum profectum postquam nocte cum nonnullis appulisset pugna aduersus incolas inita ab Althaemene suis auxiliante necatum esse. Qua re cognita Althaemenem luctus magnitudine pressum in solitudines recessisse maestitiaque et dolore absumptum post ab incolis heroicis honoribus esse cultum'.

Denique accedit Tlepolemus heros fortasse Ialysius, de quo § 5—6 disseruntur haec: 'Paulo ante bellum Troianum cum Licymnium inuitus interfecisset, Argis eum fugisse et oraculi iussu cum nonnullis Rhodum nauigasse ibique ab incolis receptum domicilio collocato regno occupato insula omni in aequas partes diuisa principem se praebuisse optimum. Denique imperio Butae fugae sodali mandato duce Agamemnone Troiam profectum bello eum interisse'.

Iam uero ut expressam fabularum nexu solutarum imaginem habeant lectores, quid enucleauerimus tabula describere mihi liceat:

c. 55, 1—3 Telchines	fabula	Rhodia
c. 55, 4. 6. 7. Neptunus eiusque filii	„	Ialysia
c. 55, 5^a gigantes	„	Lindia
c. 55, 5^b Iouis filii	„	Camirensis
c. 56, 1^a inundatio		

c. 56, 1[b] Lyci in Lyciam fuga	
c. 56, 2. 3 cogitationes doctae	
c. 56, 3—5 Heliadae	fabula Ialysia
c. 56, 5—7 Minerua Lindia	„ Lindia
c. 57, 1—2. 6—8 Tenages interficitur, fratres fugiunt	„ Ialysia
c. 57, 3—5 cogitationes doctae	
c. 58, 1 Danaus	„ Lindia
c. 58, 2 Cadmus	„ Ialysia
c. 58, 3 Cadmus	„ Lindia
c. 58, 4—5 Phorbas	„ Ialysia
c. 59, 1—4 Althaemenes	„ Camirensis
c. 59, 5—6 Tepolemus	„ Ialysia

Caput III.

SINGVLAE RHODIORVM FABVLAE ACCVRATIVS EXPONVNTVR ATQVE ILLVSTRANTVR.

Iamiam ad singulas fabulas diligentius tractandas transeamus. In quibus perquirendis id potissimum nobis proposuimus, ut ubi et quoad fieri possit, qua ratione et uia quaeque exorta sit fabula, utrum ipsius Rhodi insulae propria an extrinsecus sit aduecta, quid ab ipso populo antiquitus conceptum, quid ad doctam inuentionem reuocandum sit, inuestigemus et perscrutemur.

A.

Itaque primum agendum de Telchinibus.[1])

Atque natura Telchinum cum in illa Diodori fabula tum loco, qui est Eusth. p. 772 ita illustratur, ut fraudulentos et inuidos eos fuisse accipias. Cf. Eusth. l. c. *ἡ παροιμία τοὺς καὶ ψογεροὺς Τελχῖνας καλεῖ*; cf. etiam Ouidium Metam. VII 365:

'Phoebeamque Rhodon et Ialysios Telchinas
Quorum oculos ipso uitiantes omnia uisu
Iuppiter exosus fraternis subdidit undis'.

Nec praetereundus Nonnus, qui Telchines, cum Rhodo cederent ab Heliadis expulsi, terram aqua Stygia aspersisse sterilemque

1) De Telchinibus egerunt Lobeck., Aglaoph. II p. 1181—1202 et A. Kuhn., Ztschr. f. vgl. S. I 187. 195 sq.

reddidisse narrat.[1]) Idemque proditur Etym. M. s. u. *θέλγειν. καὶ Τελχῖνες θελγῖνες τινές εἰσι· τὰ γὰρ θάλλοντά φασι βασκαίνοντες τοῖς ὕδασι τῆς φύσεως ἀνα ἐποίουν ἕως φυτῶν βασκαίνοντες* et Strabo XIV p. 654: *Τελχίνων, οὓς οἱ μὲν βασκάνους φασὶ καὶ γόητας . . . θείῳ καταῤῥέοντας τὸ τῆς Στυγὸς ὕδωρ ζώων τε καὶ φυτῶν ὀλέθρου χάριν, — οἱ δὲ τέχναις διαφέροντας τοὐναντίον ὑπὸ τῶν ἀντιτέχνων βασκανθῆναι καὶ τῆς δυσφημίας τυχεῖν ταύτης, ἐλθεῖν δ' ἐκ Κρήτης εἰς Κύπρον πρῶτον, εἶτ' εἰς Ῥόδον, πρώτους δ' ἐργάσασθαι σιδηρόν τε καὶ χαλκὸν καὶ δὴ καὶ τὴν ἅρπην τῷ Κρόνῳ δημιουργῆσαι.*

Atque artibus praeter ceteros excellentes extitisse Telchines Eustathius quoque ad Dionys. Perieg. 504 testatur, qui et ipse Crono iaculum hamatum ab eis fabricatum esse tradit et Callimachus h. in Del. 31, a quo Neptuno tridentem fecisse produntur. Nec uero non de rebus humanis interdum bene esse meritos artibus suis adhibitis Telchines existimari, exemplum docet Mylantis, quippe qui Hesychio[2]) et Stephano Byz.[3]) auctoribus molas inuenisse dicatur.

Haec testimonia si tecum reputaueris omnia, Telchines mari natos putari, sorore uti Halia, futura Neptuni uxore, Neptunum educare, artium esse peritos naturam humanam longe superantium, fieri non poterit, quin tibi persuadeas uetustissimorum eos temporum daemones fuisse naturae maximam partem malignae a populo ipso inuentos et cum Neptuno maris domino arcte cohaerentes.

Quod enim Neptuni tanquam famuli et comites, quod simulacrorum diuinorum existunt fabricatores, mirandum non est, quoniam alios quoque, ut Curetes et Corybantes Ioui et Rheae inseruientes illorumque simillimos cogitatos fuisse notum est.

Attamen fuerunt[4]), qui gentem aliquam Peloponnesi potissimum

1) Duobus, quae comperta habemus, Telchinum nominibus Mylae et Lyci Nonnus addidit Scelmin et Damnameneum; cf. XIV 39: '*Ἦλθε Λύκος καὶ Σκέλμις ἐφέσπετο Δαμναμενῆι*'. Sed cum a pluribus, quibus Strabo usus est, auctoribus Dactylis Idaeis ascribantur cf. Strab. X 473: '*ἄλλοι δ' ἄλλως μυθεύουσι — διαφόροις δὲ καὶ ὀνόμασι καὶ τοῖς ἀριθμοῖς χρῶνται, ὧν Κέλμιν ὀνομάζουσί τινα καὶ Δαμναμενέα* etc.': quamuis ex hoc ipso loco scriptores antiquos inter se dissensisse appareat, tamen Nonno ut testi recentioris aetatis cauebis nimium tribuas: forsitan Telchines cum Dactylis Idaeis a Nonno sint confusi.

2) Cf. s. u. *Μύλας· εἷς τῶν Τελχίνων, ὃς τὰ ἐν Καμείρῳ ἱερὰ Μυλαντείων ἱδρύσατο.*

3) S. u. *Μυλαντία· ἄκρα ἐν Καμίρῳ τῆς Ῥόδου. Μυλάντειοι θεοί· ἀπὸ Μύλαντος ἀμφότερα τοῦ καὶ πρώτου εὑρόντος ἐν τῷ βίῳ τὴν τοῦ μύλου χρῆσιν.*

4) Velut Lobeck l. c.

ortam putandos eos esse arbitrarentur nescio an et Eusebii loco nixi, qui ad annum 230 Abr. (1787 a. Ch.) adnotat:

'Thelcisiis et Cariatiis[1]) aduersum Foroneum et Parrasios instititit bellum' et ad annum 280 Abr. (1737 a. Chr.): 'Telchines uicti Rhodum condiderunt, quae prius Ofiussa uocabatur' et auctoritate Pausaniae II 5, 6, qui reges Sicyoniorum nominat: *Αἰγιαλεύς*, *Εὔρωψ*, *Τελχίς*.

Ac nuper Schneiderwirthius l. c. p. 205—208 denuo ad Dunckeri[2]) sententiam se applicauit, Telchines Phoenicia esse origine contendens, quippe quod, ubicunque existerent Telchines, ut Rhodi, Cypri, in Creta, in Peloponneso, in Boetia, eodem Phoenices antiquitus appulisse et domicilia collocasse constaret eademque illi essent indole et natura, qua Phoenices describerentur.

A qua opinione prorsus esse recedendum uidetur. Nos quidem daemones illos cum Neptuno et Halia fabula coniunctos antiquissima Carum aetate floruisse putamus eosque ipsorum Rhodiorum proprios ideo, quod praecipua sedes eorum et tanquam prouincia fuisse traditur Rhodus.[3])

Atqui cum Cretensium quoque fabulis daemones exhiberentur Telchinum naturae propinqui, Curetes et Corybantes, quid mirum, quod post hi cum illis confundebantur et commiscebantur, id quod Strabo propalam effatur sic X 466: *τοσαύτη δ' ἐστὶν ἐν τοῖς λόγοις τούτοις ποικιλία, τῶν μὲν τοὺς αὐτοὺς τοῖς Κουρῆσι τοὺς Κορύβαντας καὶ Καβείρους καὶ Ἰδαίους δακτύλους καὶ Τελχῖνας ἀναφαινόντων, τῶν δὲ συγγενεῖς ἀλλήλων καὶ μικράς τινας αὐτῶν πρὸς ἀλλήλους διαφορὰς διαστελλομένων κτλ.*?

Quid? Quod nonnullos ex nouem Telchinibus una cum Rhea Rhodo in Cretam se contulisse, Iouem educasse Curetesque nuncupatos esse fabulabantur[4]), ut postea Creta nomen Telchiniae acciperet et Cretes appellarentur Telchines?

Haec uero ut comminiscerentur, eo facilius fieri potuit, quod perspicue inde ab antiquissimis temporibus arctissimum Rhodiis cum Cretensibus erat commercium: quod quam recte contendamus excepto

1) Cf. Sync. p. 238, 12. *Τελχῖνες καὶ Καρσιάται.*
2) In libro, qui inscribitur: Geschichte des Alterth. I[1] p. 305. V[5] p. 232.
3) Antiquum Rhodi nomen fuisse *Τελχινίς* tradit Strabo XIV p. 653.
4) Cf. Strab. X 472: *Οἱ δὲ Τελχίνων ἐν Ῥόδῳ ἐννέα ὄντων τοὺς Ῥέᾳ συνακολουθήσαντας εἰς Κρήτην καὶ τὸν Δία κουροτροφήσαντας Κουρῆτας ὀνομασθῆναι, Κύρβαντα δὲ τούτων ἑταῖρον Ἱεραπύτνης ὄντα κτίστην παρὰ τοῖς Ῥοδίοις παρασχεῖν πρόφασιν τοῖς Πρασίοις ὥστε λέγειν, ὡς εἶεν Κορύβαντες δαίμονές τινες Ἀθηνᾶς καὶ Ἡλίου παῖδες.*

Strabone X 472 etiam Stephani Byz. testimonio demonstratur, a quo Hierapytnae prisca nomina Camiri et Cyrbes fuisse dicuntur.[1])

Quod cum post Creta horum daemonum tanquam campus atque patria esse putaretur, uel eo processerunt, ut Telchines ibidem ortos primum Cyprum deinde Rhodum demigrasse excogitarent. Cf. Strab. XIV 654 et Nicol. Dam. ap. Muellerum F. H. G. III p. 459: unde Cypri quoque eiusdem naturae deos fuisse cogitur.

Suas autem opiniones cogitationes religionesque antiquitus Rhodios uel Caras in Graeciam importasse sacrum Mineruae Telchiniae docet Teumessi constitutum: ex quo sacro Pausanias partem aliquam Telchinum, qui Cyprum occupauissent, in Boeotiam profectam esse concludit. Cf. Paus. IX 19, 1: *Καὶ Ἀθηνᾶς ἐν Τευμησῷ Τελχινίας ἐστὶν ἱερὸν .. ἐς δὲ τὴν ἐπίκλησιν αὐτῆς ἔστιν εἰκάζειν ὡς τῶν ἐν Κύπρῳ ποτὲ οἰκησάντων Τελχίνων ἀφικομένων μοῖρα ἐς Βοιωτοὺς ἱερὸν ἱδρύσατο Ἀθηνᾶς Τελχινίας.*

Iam uero quod attinet ad exitum Telchinum et ad Apollinis templum a Lyco in Lycia extructum, Lobeck. l. c. p. 1186—1187 hanc quidem fabulam non prius nasci potuisse censuit, quam Rhodii in Lycia pedem posuissent; ansamque datam esse ad eam fingendam nomine Thelxinoae Praxidicarum unius, uxoris Tremili, Lyciae gentis auctoris. Cuius nominis similitudine Zenonem uel quicunque inuenisset fabulam ad Telchines Rhodios esse traductum, quorum in numero ferretur Lycus.

Attamen antiquioris notae fabulam esse nec tam e subtili docti cuiusdam hominis ratione et conclusione quam ex ipsis ueterum Carum ingeniis profectum haud aliter ac totum de Telchinibus mythum inde potissimum eruitur, quod Lycum una cum Termero feroces Lelegas primosque piratas cogitatos fuisse scripsit Philippus Theangeleus, quem fabulas exhibere antiquas et bonas eo probabilius est, quod ipse e Carum gente natus fuit. Cf. Schol. in Eurip. Thes. 505 ed. Cobet, et Athen. VI p. 271, B; ac Mueller. F. H. G. IV p. 475.

Denique quod Apollinis sacrum super Xanthi ripas condidisse dicitur Lycus, confinxerunt aperte Apollinis *Λυκίου* nomine ducti eademque usi ratione qua similis de Mylete molarum inuentore fabula exorta est. (Cf. infra.)

1) St. Byz. s. u. *Ἱεράπυτνα ἡ πρότερον Κύρβα . . . εἶτα Κάμιρος.*

B.

Cum Telchinum fabula arctius coniunctus est mythus, qui est de Neptuno eiusque filiis et Venere ab illis depulsa.[1])

Ac primum quidem quin Ialysiae hae sint fabulae dubium esse non poterit, si quis illam de Cadmo narratiunculam respexerit, qua sacerdotes Phoenicii Neptuni sacro praepositi cum Ialysiis se coniunxisse perhibentur; unde re uera Ialysi gentem aliquam Neptuni sacerdotio praeditam a Phoenicibus originem duxisse certo sequitur.[2])

Attamen fac ne longius progrediens Neptunum omnino a Phoenicibus Ialysum esse inuectum conficias. Contra cultum illum a Phoenicibus primitus alienum esse ac post demum nomine *Διὸς θαλασσίου* receptum ab eis luculenter docuit Stark l. c. p. 299 sq. Immo cui in Philistaeae, Aegypti inferioris, Libyae oris occurrimus, quem inde in Graeciam inductum esse Herodotus statuit II. 50, eundem Neptunum in Cariae quoque oris ac Rhodi deprehendimus.

Cuius dei religio et cultus omniumque, qui cum eo coniuncti sunt, daemonum certe uetustissimis, quibus Cares illas regiones obtinebant, floruit temporibus, iuuatque obseruasse fabulam illam Corinthiam, Leucotheam[3]) dico in mare sese proicientem etiam Rhodi offendi hac tantummodo facta mutatione, quod, cum a Corinthiis Venus Phoenicia amice reciperetur, fabula Rhodia a filiis Neptuni depulsa esse fertur: ex qua ipsa re Neptunum deum Phoenicium esse non posse elucet.[4])

1) De Neptuno bene egerunt Gerhardius in act. acad. Berol. 1850 et Stark. l. c. p. 288. 292. 293. 299.

2) Fabula illa Lindiorum, qui Cadmum Mineruae suae cortinam dedicasse credebant, quomodo enata sit, intelleges si litteras ut a Phoenicibus inuentas nuncupari consideraueris *Καδμήϊα γράμματα*. Ex ipsa igitur cortina, quae certe fuit in sacro Mineruae Lindiae, fabula orta uidetur esse.

3) De qua cf. Starkium l. c. p. 292.

4) Idem apparet ex ueteribus inter Neptunum atque Herculem deum Phoenicium (cf. p. 112) inimicitiis cum fabulis multis tum imaginibus perspicue significatis et illustratis; de quibus cf. Stark. l. c. p. 292—294. Ceterum quanta impigritate et pertinacia externas religiones a se alienas Rhodii defenderint ac reppulerint, ea quoque re cernitur atque exprimitur, quod Herculi sacra facere solebant cum imprecatione, quem sacrificandi ritum ita explicuerunt, ut illum ab aratore Rhodio cibum postulantem latamque repulsam indignatum alterum eius boum mactauisse et imprecante aratore et ipsum cenauisse et puero praebuisse fabularentur. Verum Herculem exsecrationes ridentem nunquam se suauius epulatum affirmauisse quam quae cum exsecrationibus illis condidisset. Cf. Cononem narr. XI et locos a Meursio p. 21 allatos. — Hoc loco

Igitur cum tamen gentem Phoeniciam Ialysi sacerdotium Neptuni exsecutam esse comperias, id tantummodo sumas, antiquitus permagnam eo Phoenicum confluxisse multitudinem multumque ibi ualuisse.[1]

Vt unum addam, ne posteriore quidem tempore dei cultum Rhodi euanuisse cum sponte intellegatur, tum egregie planeque docetur nautarum Rhodiorum locutione ab Aristide seruata or. Rhod. I p. 802 Dind.: *ἐνθυμηθέντας ὑμῶν τὸν τοῦ πολίτου κυβερνήτου λόγον, ὅς ἔφη χειμαζομένης αὐτῷ τῆς νεὼς καὶ καταδύσεσθαι προσδοκῶν τοῦτο δὴ τὸ θρυλούμενον· ἀλλ' ὦ Ποτειδᾶν, ἴσθι ὅτι ὀρθὰν τὰν ναῦν καταδύσω'.*

His rebus propositis de Diodori fabulis ipsis disceptare licebit.

Ac primum eo mytho, quo Rhodus filia dicatur Neptuni Haliaeque, nihil aliud significari, nisi insulam tanquam e mari natam esse Heffterus recte monuit.[2])

Age uero quomodo tandem factum sit, ut Neptuni filii a patre terra occulti nominarenter '*προσηῷοι δαίμονες*' inquirenti ac perscrutanti gigantes illi in mentem tibi uenient, qui a Diodoro paulo ante § 5ª eodem tempore · quo Neptuni filii *ἐν τοῖς πρὸς ἕω μέρεσι τῆς νήσου* nati dicuntur. Quos si prorsus eosdem putaueris atque illos *δαίμονας προσηῴους*, qui uocantur, nemo andaciae tibi uertat. Nec tamen illud negabis, Neptuni filios fabulae Ialysiae proprios a gigantibus istis omnino esse seiungendos. Quid? Quod hos gigantes non Ialysi sed Lindi oppido ad orientem maxime spectanti addicendos uerba docere uidentur: *ἐν τοῖς πρὸς ἕω μέρεσι*? Ad has difficultates expediendas mea quidem sententia una uia et ratio restat haec, ut gigantes illos quidem Lindios in ore ac sermone Rhodiorum a situ patriae appellatos fuisse statuamus *δαί-*

Cauniorum quoque exemplum afferri poterit, qui quemadmodum peregrinorum deorum cultum propulsauerint narrat Herodot. I c. 172.

1) Omnino Phoenices Neptuni sacerdotium sibi uindicare adamasse uidentur. Neque enim non Phaleri eiusmodi aliquid factum esse ex oratione Dinarchi spectatur, quae erat inscripta: *διαδικασία Φαληρέων πρὸς Φοίνικας ὑπὲρ τῆς ἱερωσύνης τοῦ Ποσειδῶνος*; cf. Dion. Halic. de Din. p. 653 Reiske.

2) Eodem sensu Epimenides genitam eam prodit Oceano, Apollodorus Neptuno et Amphitrite, schol. ad Hom. Asopo. E Venere natam praedicat Rhodum Pindarus, aperte insulae amoenitate adductus, ut recte adnotat scholiasta. Vtrumque et maris ortum et amoenitatem uenustatemque insulae iungit Herophilus, cum Neptuni et Veneris filiam eam esse edat. Quod autem nonnulli Sole et Venere eam procreatam hariolantur certe nugae sunt fortasse e loco Pindari profectae non satis intellecto Ol. VII 14: *παῖδ' Ἀφροδίτας Ἀελίοιό τε νύμφαν.*

μονας προσηῴους; mythographum autem, siue Zenonem siue auctorem eius, hos daemones alios esse arbitrantem atque gigantes Lindios, utrosque temere disiunxisse et quinam essent δαίμονες προσηῷοι quaerentem et circumspicientem in Neptuni filios Ialysios fabula satis celebratos delatum esse cum eisque illos ita confudisse, ut terra occultos Neptuni filios δαίμονας προσηῴους transnominatos esse strenue contenderet. Vt igitur fabulam illam de Halia eiusque filiis Ialysiam bonam et antiquam esse constat, ita metonomasia illa haud scio an reuocanda sit ad mythographum.

Denique in una uoce haereo: τοὺς κληθέντας dico γίγαντας. Quid uult illud τοὺς κληθέντας? Num gigantes adeo fuerunt incogniti, ut uerba adderentur oporteret 'qui uocantur'? Atqui Gnetas uel Ignetas a Stephano et Hesychio exhibitos apud Diodorum iure desideres.[1]) Horum igitur auctorum testimoniis confisus rescribo τοὺς κληθέντας ἴγνητας. Ἴγνητας autem quam facile in γίγαντας abire potuerit, in propatulo est.

Ignetes igitur, ut breuiter complectamur quae disputata sunt, daemones sunt Lindii, appellari solebant δαίμονες προσηῷοι, secernendi sunt a filiis Neptuni Ialysiis.

C.

De Iouis filiorumque Spartaei, Cronii, Cyti fabula, quam uim habeat egregie Heffterus l. c. III p. 26—28 agit Himaliamque deam farinam largientem quae serendi, maturescendi opes condendi deos cum Ioue procreet, statuit.[2]) A qua urbe profectus sit mythus, non difficile est dictu, cum Camirenses in honorem deorum, qui uocarentur μυλάντειοι uel ἐπιμύλιοι dies festos egisse — Μυλάντεια — ab Hesychio s. u. Μύλας (cf. p. 102, n. 2) docearis. Sed illud monuerim, Mylantem molarum inuentorem occurrere etiam apud Pausaniam[3]) eumque primum Laconicae regem: qui cum filius audiat Lelegis, Camirensem quoque illam fabulam colligas esse Lelegum.[4])

1) Cf. Steph. Byz. s. u. Γνής· ἔθνος οἰκῆσαν τὴν Ῥόδον. ἔνθεν καὶ ἴγνητες οἱ ἰθαγενεῖς. λέγεται γὰρ καὶ μετὰ τοῦ ι ἴγνητες. Hes. s. u. Ἴγνητες· οὕτως ὠνομάζοντο οἱ μετὰ τοὺς Τελχῖνας ἐποικήσαντες την Ῥόδον.

2) Ceterum inter eos, qui ex inundatione salui euasissent, Iouis filios referentes Rhodii plane significauerunt, aquarum eluuionibus terrae ubertatem fertilitatemque minime esse deminutam.

3) III 1, 2. 20, 2. Ἀλεσίαι χωρίον, Μύλητα τὸν Λέλεγος πρῶτον ἀνθρώπων μύλην τε εὑρεῖν λέγοντες καὶ ἐν ταῖς Ἀλεσίαις ταύταις ἀλέσαι. Qua ratione commenti sint fabulam, perspicuum est.

4) De his cf. Deimling, 'Die Leleger'. Leipz. 62.

D.

Iamiam, ut ad celeberrimam fabulam, quae est de Sole, omnium qui Rhodi colebantur, deorum longe nobilissimo ac principe, Heliadisque eius filiis transgrediamur, Pindari carminis praeclarissimi Ol. VII rationem habeamus oportet, ubi haec prodita iuuenies:

'Nondum insulam e mari emersisse, cum dei terrarum orbem inter se partirentur. Cuius sortitionis cum expers fuisset Sol, Iouem denuo sortiendum esse statuentem, quominus id faceret, impeditum ab illo nouam dicente terram pratis gregibusque uberrimam et amoenissimam e mari emergentem sese uidere: qua lubenter se acquieturum, dummodo Lachesis et Iuppiter fide interposita ac iure iurando eam sibi addicerent. Itaque suam Solem Rhoden sortitum septem filios sapientissimos ex illa procreasse: ex quibus uno genitos esse Ialysum natu maximum, Lindum, Camirum, qui terram post inter se diuisissent'.

Hac fabula cum Diodori narratione comparata, id primum inter eas differre inuenies, quod, cum Pindarus insulam ab ipso ortu sibi uindicauisse Solem tradat, Diodorus, priusquam Sol sibi elegisset eam iam pridem fuisse meritumque dei hoc esse prodit, quod insulam inundatione deuastatam aquis exsiccatis denuo uegetam reddidisset.

De qua diuersitate quid iudicandum sit, dubium esse non potest. Neque enim inundationem illam integrum, ut ita dicam, fabularum uere antiquarum fuisse membrum etiam posthabita Pindari ratione ex ipsa specie fabulae efficitur; neque difficile est intellectu, quemadmodum inuaserit narratiuncula. Cum enim praeter eam, quae ferebatur de Sole et Heliadis fabulam, aliae de primis insulae incolis, de Rhode et Neptuno extarent fabulae, has omnes ita coniungendas et conglutinandas duxerunt homines docti, ut temporum ordini sufficerent: id quod factum est inuenta inundatione. Caue tamen credas ab ipso Zenone mythos hoc modo conexos esse et commixtos. Diodorum enim ea, quae fabula proderentur ab eis, quae uera essent putanda, accurate distinguentem uerbis: *κατὰ μὲν τὸν μῦθον* — *ὁ δὲ ἀληθὴς λόγος* ne primum disiunxisse sed paene ad uerbum e Zenone hausisse existimemus, oratione indirecta, uerbis '*ὁ δ' ἀληθὴς λόγος*' interrupta post statim recepta adducimur.

Ipsius sententiam si proferret Diodorus post *ἀληθὴς λόγος* oratione directa uti perrexisset, ubi Zenonis exciperet uerba ad indirectam reuersurus. Vt dicat *ὁ δ' ἀληθὴς λόγος* non *τὸν δ'*

ἀληθῆ λόγον, causa est, quod ipse Zenoni assentitur: Vnde iam Zenonem apud alios hanc fabulae formam qualem edat, inuenisse non ipsum excogitasse certo effici cogique potest.

Porro alia quoque tibi occurrent fabulam Diodoream examinanti, quae satis superque docti ingenii inuentionem redoleant.

Veluti, cum Tenage interfecto Heliadas alium alio fugisse, Actinem uero Aegyptum petiuisse et Heliopolin condidisse Aegyptiosque astrologia imbuisse; post autem Aegyptios disciplinam illam sibi uindicasse et quamuis ab Actine Rhodio instructos inuenisse sese iactasse scriptum uideas, haec doctarum conclusionum uestigia sunt satis expressa. Itaque quaecunque narrantur inde a § 3—5 ad mythographum ipsum erunt reuocanda.

Ad fabulam Triopae diligentius illustrandam ea, quae post leguntur capite 61 conferre mihi liceat; quae quamuis e Zenone non fluxerint, tamen quomodo mythographi fabulas prorsus diuersas sola nominum similitudine ducti inter se conexerint, uel efficacissime ostendunt: ubi Triopam ex Solis Rhodique filiis unum comperimus cum in Caria a Melisseo rege purgatus ut Deucalionis filiis opem ferret in Thessaliam peruenisset, Pelasgos expulisset, Dotium campum quod diceretur diuisisset, luco Cereris sacro caeso incolarumque odio in se contracto rursus in Cnidiam migrasse Triopiumque condidisse. Ad haec addit scriptor de genere Triopae multos inter se dissentire partim Neptuno et Canace Aeoli filia partim Lapitha Stilbeque Peneo genita natum illum tradentes.

Haec quicunque cum eis, quae leguntur capite 57 comparauerit, Triopam non unum cogitandum sed duos commixtos esse et confusos — eorumque alterum Rhodium Solis filium — ex quo nuncupatum esse ferebatur Triopiam —, alterum Thessalum fuisse facile concedet. Alterum enim esse Thessalum ex ea re uel planissimum fit, quod et Lapithae Stilbesque Peneo natae et Neptuni Canacesque Aeolo procreatae filius esse dicitur.[1])

Has fabulas mythographi ita coniunxerunt, ut Triopam primo

1) Lapithas enim rex Lapitharum Thessalorum notissimus est; itemque ad originem Thessalicam spectat mater Triopae Stilbe Penei filia et Canace Aeolo procreata. Triopam autem, i. e. 'qui tres habet oculos' antiquum esse Iouem cum *Τριόφθαλμος* ille oraculi Doriensibus in Peloponnesum migraturis editi (cf. Apollod. II 8, 3. 4), qui idem uidetur esse atque *Ζεὺς Ἡγήτωρ* (cf. Theopomp. fr. 171) docere potest, tum probatur a Pausania, qui Larisae simulacrum Iouis tribus oculis utens constitutum fuisse commemorat cf. II 24, 3: *ἐνταῦθα ἀναθήματα κεῖται καὶ ἄλλα καὶ Ζεὺς ξόανον, δύο μὲν ᾗ πεφύκαμεν ἔχον ὀφθαλμούς, τρίτον δὲ ἐπὶ τοῦ μετώπου.*

in Cariam et inde in Thessaliam profectum postea Cnidum redeuntem sacraque Triopii instituentem facerent.

Iam uero eis, quae ad mythographorum inuentionem redire uidentur a fabula separatis, animum aduertas ad extremam Heliadarum narrationem. Vbi illud certe miraberis, quod V 57, 8 subito Cyrbes urbis nomen inuenitur nusquam ante commemoratum: *ἐπικλυσθεῖσα ἡ Κύρβη ἔρημος ἐγένετο.* Quae fuit ista Cyrbe? Cur ne uerbo quidem attigit Diodorus hoc oppidum? Num forte eadem est quae ante uocatur *Ἀχαΐα*? Quod si accipias, cum aliquo certe modo id indicari oporteret, fortasse enuntiatum illud, quo Cydippe mutato nomine Cyrbia nuncupatum esse perhibeatur: *τὴν μετὰ ταῦτα Κυρβίαν μετονομασθεῖσαν*, quod nomen cum Cyrbe urbe cohaerere haud negandum est, ab illo uerborum nexu solutum post ipsa uerba *κτίσαντες πόλιν Ἀχαΐαν* subiungas legasque: *Ἀχαΐαν τὴν μετὰ ταῦτα Κυρβίαν* uel *Κύρβην μετονομασθεῖσαν.*

At ualde dubitandum est, an omnino non eadem fuerit Cyrbe atque Achaia, quod oppidum munitissimum fuisse prodidit Ergias apud Ath. VIII p. 360E; Guerini enim sententiae lubenter subscripserim, quam protulit in libro, qui inscribitur: Ile de Rhodes Paris 1880 p. 334:

'Quant à identifier Achaia avec Cyrbé, comme le propose mais avec un point d'interrogation toutefois, Mr. Ross, cela me semble inadmissible. Et post: Si la ville de Cyrbé fut désertée par ses habitants à la suite d'une inondation des eaux de la mer elle devait être par conséquent sur la côte au niveau même du rivage tandis que nous savons par Ergéas dans Athénée qu'Achaïa était une ville très-forte, ce qui nous porte naturellement à induire qu'elle était située sur une hauteur de difficile accès, hauteur, qui, nous le répétons, est certainement le mont Philérémos d'aujourd'hui. Cyrbé devait être égalément dans l'Jalysie, ou, pour mieux dire, dans le district qui reçut plus tard ce nom, après la fondation d'Jalysos; mais comme cette ville à cause du débordement rapporté par Diodore fut abandonnée des les temps les plus reculées, il n'est pas étonnant qu'elle n'ait laissé aucune trace d'elle-même et qu'il soit à peu près impossible de déterminer d'une manière positive l'emplacement qu'elle occupait'.

Quae cum ita sint, equidem ante *μετὰ ταῦτα* neglegentia omissum esse aliquid statuerim, quo causa contineretur, propter quam Cydippe nomen mutaret, praesertim cum sic demum uerba *μετὰ ταῦτα* habeant, quo apte referantur. Scribo igitur: *Κυδίππην τὴν Κύρβην κτίσασαν καὶ μετὰ ταῦτα Κυρβίαν μετονομα-*

σθεῖσαν. Sic cum Ochimus — i. e. qui *ἔχει* scil. arcem regionesque circumsitas — et Cercaphus Achaiae oppidi in monte munitissimo siti conditores cogitarentur, Cydippen uel Cyrbiam filiam Ochimi Cyrben urbem haud procul ab Achaia uel sub ipsius montis radicibus, in quo condita erat Achaia, aedificasse fingeretur.

Quanquam hanc de Cydippa fabulae partem non antiquam uel ex ipsius populi ingenio procreatam esse etiam inde efficitur, quod fabulae ita plerumque comparatae esse solent, ut conditor urbis nomen huic tribuat ab ipso, non ab illa accipiat. Quae res Diltheyium quoque commouisse uidetur, ut aliquem istorum *κτίσεων* scriptorum, a quonam Cyrbe urbs condita sit, explorantem metonomasiam illam ementitum esse existimaret.[1]) Quae quamuis acute disputauerit uir doctissimus, tamen scriptorem aliquem non tam, a qua posset celebri persona urbis nomen probabiliter repeti, circumspexisse et in Cydippen procliui ratione incidisse, quam Cyrbiam antiquam heroinam, quae Cyrben constituisse perhiberetur, cum Cydippa commiscuisse putauerim.[2])

Iam uero, ubi potissimum Solis patria sit quaerenda utrum Graecus sit deus an extrinsecus in Graeciam inductus, si diligentius perquisiueris, originis orientalis tot indicia uestigiaque indagabis, ut ex oriente quin illatus sit cultus dubitatio sit nulla.

Ac primum praecipuas Solis sedes fuisse respicias Rhodum et Corinthum, quo exterarum gentium religiones cultusque diuersos confluxisse inter omnes constat.[3]) Fabula autem Rhodia permulta habet, quibus orientis reminiscaris et religionum orientalium. Quod enim Heliadae astrologiae periti fuisse horasque constituisse a Dio-

1) Cf. Dilth. de Callim. Cyd. Lips. 1863; p. 112: 'Quare non nisi ita probabiliter expediri poterit haec metonomasia. Habebatur Cyrbe urbis uestutum nomen Cretensis. hoc a qua posset celebri persona probabiliter repeti cum circumspiceret istorum unus *κτίσεων* scriptorum, in Cydippam Ochimi Heliadae filiam procliui ratione incidit. Quam esse Cyrbiam transnominatam, ut inuenti augeret speciem, strenue iactauit. Eodem enim uili artificio saepenumero uanissimos istos homines constat usos esse quo res personasque ad arbitratum suum conecterent'.

2) Praeter Cyrbem Rhodiam inuenitur Pamphyliae quoque urbs eiusdem nominis ab Hecataeo memorata ap. Steph. B. s. u. *Κύρβη· πόλις Παμφυλίας. Ἑκαταῖος ἐν Ἀσίᾳ*, et Cretensis cf. p. 104 n. 1. De originatione cf. Curtium, gr. Et. II p. 105; Dilth. l. c. p. 112.

3) Corinthi Solem floruisse non solum nummi Corinthii testantur haud pauci sed etiam nomen Heliopolis. Quid? Quod in Isthmo quoque dei istius sacrum fuisse comperimus. Ad haec omnia cf. Welckerum, Griech. Götterl. I p. 409—411.

doro plane dicuntur[1]), quis est, qui disciplinam illam in oriente inuentam et a Chaldaeis praecipue excultam esse ignoret? Deinde sacri illius numeri septenarii, qui in Heliadarum fabula offenditur, quanta apud gentes orientis fuerit auctoritas atque uerecundia ex septem planetis potissimum colligitur, a quibus hominum fata tanquam duci et regi Chaldaei perulgabant, inter quas Sol haud infimum locum obtinebat.[2]) Accedit quod Macarem certe et Candalum ex oriente profectos peculiaribus euincitur argumentis.[3]) Ac Macar quidem idem atque מעקר Hercules Libycus, Aegyptius, Numidicus, Phoenicius, quem Pausanias X 17, 2 nominat *Μάκηριν*; quem deum, quocunque fere Phoenices appulisse et habitasse constat, reperire poteris. Monere licet Heracleae Minoae Siciliae urbis, cuius uetus nomen Macara fuisse dicunt, (Heracl. Pont. XXIX F. H. G. II p. 220: *Μινώαν τὴν ἐν Σικελίᾳ Μακάραν ἐκάλουν πρότερον,*) Macariae Cypriae, Arcadicae. Atque inter Aegaei maris insulas inprimis Lesbum Phoenicii illius Herculis sedem ac domicilium fuisse cum ab Homero[4]) tum ab ipso Diodoro discis, qui Hesiodo auctore Macareum Crinacis filium nepotem Iouis Olenum urbem Achaiae incoluisse et inde Lesbum migrasse memoriae mandat.[5]) Quibus

1) Cf. Diodorum l. c.: *οἱ δ' Ἡλιάδαι διάφοροι γενηθέντες τῶν ἄλλων μάλιστα ἐν ἀστρολογίᾳ. Εἰσηγήσαντο δὲ καὶ περὶ τῆς ναυτιλίας πολλὰ καὶ τὰ περὶ τῆς ὥρας διέταξαν.*

2) Ab oriente numerus septimus in Apollinis quoque cultum translatus est. Cf. Brandisium, die sieben Thore Thebens, Hermes II 259 ff.

3) In nominibus Heliadarum enumerandis scholiastae Pindari Ol. VII 131—135 et a Diodoro et inter se dissentiunt. Atque omnes Phaethontis nomen intrudunt auctore ut uidetur Hellanico, qui eum Tenagis loco a fratribus occisi substituit; cf. schol. Pind. VII 135: *Ἀλίου καὶ Ῥόδου (οὕτω γὰρ αὐτὴν καλεῖ Ἑλλάνικος) ἑπτὰ παῖδες γίνονται Ὄχιμος, Κέρκαφος, Ἀκτίς, Μακαρεύς, Κάνδαλος, Τριόπης, Φαέθων ὁ νεώτατος, ὃν οἱ ἐν τῇ νήσῳ ὀνομάζουσι Τενάγην.* Cf. Mouersium l. c. II 2 p. 293. Ceteri scholiastae Hellanicum ita sequuntur ut qua causa motus pro Tenage ille Phaethontem attulerit non intellegentes praeter Phaethontem memorent etiam Tenagem. Animaduertas uero ab omnibus fere scholiastis Pindari Phaethontem dici natu minorem: cf. fabulam Iosephi in libris diuinis exhibitam. Monendum etiam schol. ad. Il. *O* 544 Tenagem tradi a solo Macare fratre esse occisum. Sororis Heliadarum, Electryones nomen spectat ad *Ἠλέκτωρ*, quod uerbum fulgendi uim habet.

4) Il. *O* 544: '*Ὅσσον Λέσβος ἄνω Μάκαρος ἕδος ἐντὸς ἐέργει*'.

5) Diod. V 81: *Ἦν δ' ὁ Μακαρεὺς υἱὸς μὲν Κρινάκου τοῦ Διὸς ὥς φησιν Ἡσίοδος καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ποιητῶν, κατοικῶν δ' ἐν Ὠλένῳ τῆς τότε μὲν Ἰάδος, νῦν δ' Ἀχαΐας καλουμένης . . . Καὶ τὸ μὲν πρῶτον τὴν Λέσβον κατῴκησε, μετὰ δὲ ταῦτα ἀεὶ μᾶλλον αὐξόμενος διά τε τὴν ἀρετὴν τῆς νήσου καὶ τὴν ἰδίαν ἐπιείκειάν τε καὶ δικαιοσύνην τὰς σύνεγγυς νή-*

testimoniis adde, quae de 'Beatorum insulis' produntur a scriptoribus: E. g. Herodotus III 26 Oasin urbem Aegypti *Μακάρων νῆσον* audiuisse nuntiat. Cf. etiam Steph. Byz. s. u. *Αὔασις· Μακάρων νῆσος ἡ Αὔασις Ἡρόδοτος καὶ Δοῦρις.* Ac Suida[1]) et Hesychio[2]) auctoribus Thebarum Boeotiae capitis arx *Μακάρων νῆσος* appellabatur: quo nimirum nomine nil aliud exprimitur atque significatur nisi Macaris dei Phoenicii cultum illic fuisse celebratum.[3]) Tum uero Candalus, quem Coum fugisse edoceris a Cedalione uel Candaule Hercule uel Mercurio Lydio neutiquam differt.[4])

Quibus rebus omnibus reputatis atque examinatis sententiam ab Hefftero l. c. III p. 5—6 et not. 17 editam defensamque, qui ab Althaemene cultum Solis in insulam inductum esse suspicabatur satis refutatam esse concedes. Postea nimirum a Rhodiis Solem cum fabulis religionibusque uere Graecis arcte coniunctum esse uideas ex Pindaro, quippe qui illum sortitionis deorum fabulis Graecis expertem etsi non reddat participem, attamen quid praemii tulerit a deis neglectus enarret: ex qua ipsa fabulae ratione Solem non indigenam sed aduenam, ut ita dicam, atque peregrinum esse luce fit clarius.

Sed non solum unde profectus sit uerum etiam ubi et primo et praecipue floruerit Solis cultus ubique peruulgatae de deo fabulae exortae sint, facile inuestigabis. Solius enim Pindari qui inspexerit uerba Ol. VII 74: *ὧν* (scil. *Ἁλιαδᾶν*) *εἷς μὲν Κάμειρον πρεσβύτατόν τε ἔτεκεν Ἰάλυσον Λίνδον τε*, Ialysi hunc mythum esse non conicere non poterit, quandoquidem Ialysum maximum natu esse plane et aperte pronunciat poeta. Ad rem confirmandam accedunt, quae Diodorus de Achaia oppido in Ialysia (scil. regione) constituto tradit: *οἱ δὲ λοιποὶ τοῦ Ἡλίου παῖδες διὰ τὸ μὴ μετασχεῖν τοῦ φόνου κατέμειναν ἐν Ῥόδῳ καὶ κατῴκησαν ἐν τῇ Ἰαλυσίᾳ κτίσαντες πόλιν Ἀχαΐαν.*

Fortasse igitur iam Achaiae in antiquissimo Rhodi oppido Solis

σους κατεκτᾶτο, καὶ διεμέριζε τὴν χώραν ἔρημον οὖσαν. Vides igitur Oleni quoque cultum Phoenicium antiquitus in flore fuisse. Inde autem, quod Lesbi quoque Macaris nomen occurrebat, mythographi Rhodii suum Macarem Solis filium Rhodo Lesbum fugisse concluserunt.

1) Suid. s. u. *Μακάρων νῆσος· ἡ ἀκρόπολις τῶν ἐν Βοιωτίᾳ Θηβῶν ὡς Ἀρμενίδας.*

2) Hesych. s. u. ead. *ἡ ἀκρόπολις τῶν ἐν Βοιωτίᾳ Θηβῶν.*

3) Ad haec cf. Olshausen in Mus. Rhen. VIII p. 328 sq.

4) Cf. Mouersium l. c. I 417 sq. Quomodo Cedalion cum Orione conexus sit fabula uid. J. A. Hartungium die Religion und Mythol. d. Gr. II p. 88.

cultus florebat; ad quod oppidum etiam Pindari uerba *πρεσβύτατόν τε Ἰάλυσον* referenda erunt: quapropter illam fabulae partem, qua Ochimus Achaiam condidisse eiusque regnum obtinuisse feratur longe fuisse antiquissimam suspicamur.

Nec uero non qua uia Sol in insulam peruenerit forsitan cogatur e scholio, quod extat ad Pindarum Ol. VII 18—19: *Ἀσίας εὐρυχόρου τρίπολιν νᾶσον πέλας ἐμβόλῳ ναίοντας Ἀργείᾳ σὺν αἰχμᾷ.* Ad haec schol. 33: *Καὶ γὰρ Ῥόδος ἀντικρὺ μὲν κεῖται τῆς Λυκίας καὶ πλησίον· ἐν Λυκίᾳ δέ ἐστι πόλις Ἀρύκανδα καλουμένη, ἧς πλησίον ἱερόν τι χωρίον, ὃ πρότερον μὲν Ἔμβολος ἐκαλεῖτο διὰ τὴν θέσιν τοῦ χωρίου. — ἐπεὶ οὖν μάλιστα ἐν τούτῳ τῷ τόπῳ θρησκευτήριόν ἐστιν Ἡλίου, Ῥόδιοι δὲ ἐξ Ἡλίου· διὰ τοῦτο ὡς οἰκειοτέρου καὶ προσφορωτέρου μέμνηται τοῦ τόπου.* E quibus uerbis cum Solis templum celeberrimum in ora Cariae contra Ialysum sita fuisse uideas, cultum dei per Asiam Lydiamque Ialysum uel Achaiam traductum esse nescio an efficere liceat. Atque etiamsi illud sacrum posterioris demum esse aetatis, unde nihil argumenti adminiculiue possit accersi, contendat quispiam, tamen in opinione perseueramus, eo quod, cum Phoenices in illis regionibus sedem ac domicilium collocasse Solymosque e. g., quorum urbs erat Arycanda a scholiasta memorata, lingua Phoenicia usos esse constet, ab his ut Solis cultoribus sacrum illud constitutum esse ualde sit probandum.[1])

E.

De Minerua Lindia.

Cum Heliadarum fabula arctissime coniuncta sunt a Zenone quae narrantur de Mineruae sacris Lindi institutis.

Ac praeter Diodorum inspicias Pindarum: Quo tempore, ait, Minerua Iouis capite a Vulcano perfosso esset oritura, Heliadis a patre imperatum, ut primi deae sacrificantes et illius et Iouis animum oblectarent. Et quamuis igni in operando non adhibito tamen, quod deam pro religione non essent aspernati, pluuia aurea donatos esse eos a Ioue, a Minerua accepisse hoc munus, ut manu et sollertia uel maxime excellerent.

Hac utraque fabula et Pindarica et Zenonis cum, quid causae

1) Cf. Iosephum c. Apionem 22: *Σόλυμοι γλῶσσαν μὲν Φοίνισσαν ἀπὸ στομάτων ἀφιέντες.* Ceterum cfr. Brandisium l. c. p. 273 n. 4.

sit, explicetur, cur sine igni Mineruae Lindiae fiat[1]), tamen altera ab altera ita discrepat, ut a Zenone quidem primordia cultus deae Lindiae cum Atheniensium religione Mineruae conferantur, inter utramque gentem tanquam certamine ficto, quo utra deam sibi uindicet, decernatur, nimirum ad illud expediendum, qua de causa dea maxime sit Atheniensium. At Pindarus Atheniensibus omnino praetermissis Rhodios non ad deam sibi conciliandam Atheniensibus eripiendam sacra ei offerentes inducit, sed ut Mineruae et Iouis animos gaudio et oblectatione afficiant: quamobrem a deis praemia illos tulisse.

Qua fabularum discrepantia diligentius perpensa atque examinata, Pindari auctoritate, quanto superet Diodorum, considerata, quoniam illum quidem fabulas exhibere constat multo antiquiore forma indutas quam hunc, certamen illud Rhodiorum et Atheniensium de Mineruae sacris institutum a pristina fabulae specie prorsus alienum ac post cum ea coniunctum esse nemo non perspiciet.

Nec tamen Pindaricae fabulae non inest, quod primitus ab ea uideatur fuisse separatum: auream illam dico pluuiam. Quam pluuiam ex Homeri uersu, qui inuenitur Il. B 670, quo Tlepolemum a Ioue diuitiis cumulatum esse legis[2]), ita collectam esse putamus, ut primo non certis temporibus certaeue cuidam fabulae adiungeretur. Posthac quo tempore et qua de causa diuinitus missa esset, facile excogitarunt: Rhodii an ipse Pindarus, incertum.

Praeter has Diodori et Pindari fabulas e sacrificandi ritu profectas noli illius obliuisci, quae extat Diod. c. 58, quippe qua quis cultum Mineruae Lindi instituisse perhibeatur, comperias. Paulo aliter quam a Diodoro proditur res marmore Pario: quo non Danaus sed quatuor Danai filiae: [*Ἀμυμ*]*ώνη καὶ* [*Εὐρωπὼ*?] *καὶ Ἑλίκη καὶ Ἀρχεδίκη* sorte electae Mineruae templum aedificasse sacraque fecisse narrantur; cf. Heffterum l. c. II p. 83—84. Atque cum non tam ad ipsum Danaum quam ad Danaidas sacrum deae ab aliis

1) Aliter sacrificandi ritum explicauit Apollonius: Cf. Schol. Pind. Ol. VII 86: *Καὶ Ἀπολλώνιος ὁ ποιητής φησιν ἄπυρα τοὺς Ῥοδίους ἱερὰ θύειν διὰ τὴν πρὸς Ἥφαιστον ἕνεκα τῶν γάμων ἔχθραν, ὅτι ἐπεδίωξε τὴν Ἀθηνᾶν βουλόμενος συμμιγῆναι.* Has nugas non ad populum ipsum Rhodiorum sed ad poetam redire apparet.

2) *Καί σφιν θεσπέσιον πλοῦτον κατέχευε Κρονίων·* Pluuiam illam Homeri iam temporibus cognitam ac peruulgatam fuisse, e uerbo *κατέχευε* minime sequi sed potius conclusam inde perspexit etiam Schol. Pind. VII 62: *τοῦτο ἐκ τῶν Ὁμήρου ὁρμηθεὶς λέγει, ὅτι Ζεὺς χρυσὸν ἔβρεξε τοῖς Ῥοδίοις διὰ τὸ τὸν ποιητὴν εἰρηκέναι· Καί σφιν θεσπέσιον πλοῦτον κατέχευε Κρονίων, οὐκ εἰρηκότος Ὁμήρου ὅτι ὁ Ζεὺς ἔβρεξε χρυσόν, ἀλλὰ*

quoque scriptoribus[1]) referatur, antiqua integraque fabula templum constituentes cogitari Danaidas earumque loco a Zenone minus accurate Danaum substitui nostro iure contendemus. Ceterum quod marmore Pario e Danai filiis quatuor electae deaeque operatae esse dicuntur, hanc fabulam ex aliquo Lindiorum ritu caerimoniaque natam ad illa tempora translato Heffterus l. c. recte animaduertit. Qui autem fuerit ille ritus, a nullo certior fis.

Sed permirum quod Zenone auctore tres Danaides Lindi uita decessisse feruntur. Quarum quamuis nulla usquam fiat mentio, tamen fortasse a uero non aberrabimus, si illas, e quibus Lindum, Ialysum, Camirum nomina duxisse Strabone teste nonnulli fabulati sunt, easdem esse duxerimus atque Zenonis cf. Strabonem XIV p. 654: *ἔνιοι δὲ τὸν Τληπόλεμον κτίσαι φασὶ* (scil. *Λίνδον Ἰήλυσόν τε καὶ ἀργινόεντα Κάμειρον*), *θέσθαι δὲ τὰ ὀνόματα ὁμωνύμως τῶν Δαναοῦ θυγατέρων τισίν* (*τρισίν*?).

Iam uero quid omnino fabulae tribuendum sit uideamus. Atque Heffterus quidem l. c. non esse cur fidem historicam ei denegares iudicauit hac fere argumentatione usus: Mineruam Lindiam in uniuersum eiusdem naturae atque indolis esse atque Mineruam Graecorum ceterorum. Cum autem Danaus Aegyptius templum deae condidisse diceretur, satis probabiliter utrumque ita esse consociandum, ut Danaum uel potius filias eius ex hostium tempestatumque periculo liberatas cum incolis conuenisse acciperes, ut Mineruae, cuius potissimum auxilio atque fauore pro ipsarum condicione niterentur atque confiderent, templum extruerent. Quae ratiocinatio dubito num stare possit. Primum enim hominem peregrinum in insulam deuertentem ibique nonnihil temporis uersantem incolis persuadere, ut non ipsius dei cuiusdam sed illorum sacrum aedificent, ueri est dissimillimum. Contra quem ipse iam diu coluerit deo aedem extruere eum expectas. Deinde uero nonnulla habet narratio, quae certe originem sapiant Argiuam. Licet enim Danaus ipse non item ut alii heroes prorsus sit ficticius neque omnia, quae de eo feruntur, fide careant historica, tamen de Danaidibus quae traditur fabula ab omni ueritate abhorret ab ipsis Argiuis

περιεποίησε χύδην αὐτοῖς τὸν πλοῦτον. Et Strabo XIV 654: *Οἱ δ' εἰς μῦθον ἀνήγαγον τὸ ἔπος καὶ χρυσὸν ὑσθῆναί φασιν ἐν τῇ νήσῳ κατὰ τὴν Ἀθηνᾶς γένεσιν ἐκ τῆς κεφαλῆς τοῦ Διός, ὡς εἴρηκε Πίνδαρος.*

1) Cf. Herodot. II 182: *ὅτι δὲ τὸ ἐν Λίνδῳ τὸ τῆς Ἀθηναίης λέγεται τὰς τοῦ Δαναοῦ θυγατέρας ἱδρύσασθαι προσσχούσας*; et Strabonem XIV p. 655: *ἱερὸν δέ ἐστιν Ἀθηνᾶς Λινδίας αὐτόθι ἐπιφανὲς τῶν Δαναΐδων ἵδρυμα.*

terrae natura ductis inuenta. Quod cum Danaides ne Rhodiorum quidem fabulae desint, Dorienses Argiuos narrationem de Danao in insula repertam receptamque suae fabulae accommodasse in eamque qua extat formam redegisse sumere debebis.

Attamen ego quidem aliam coniecturam proponere audeo, etsi quam lubricum sit, in his rebus, in quibus uel argutissimi uiri uersati sint multaque coniecerint, omnino aliquid certi proferre. Forsitan enim tota de Danao fabula Rhodia a Doriensibus demum Argiuis in insulam sit illata et cum Mineruae Lindiae sacro coniuncta.

Illud quidem certe fieri potuit, ut Argiui Rhodum profecti Mineruae deae cultum, quem in nouo domicilio inuenissent, ad Danaum antiquum suum regem, natu Aegyptium referrent. Noli enim rem ita a me intellegi putare, ut eum cultum a Doriensibus in insulam inductum esse arbitrer: sic, qua de causa Danaum templum extruxisse existimarent, mente non perciperetur. Immo sacrum illud deae cultumque fuisse antiquissimum ac multo ante quam Dorienses Rhodum demigrarent, in insula floruisse cum Rhodii ipsi persuasum haberent fabulam cum Heliadarum mytho coniungentes, tum illud optime testatur atque confirmat, quod sine igni deae fiebat; de quo usu cf. Creuzerum, Symb. I p. 172 n. 293 et Heffterum l. c. II p. 36 n. 140.

F.

De Phorbante heroe.

Sequitur ut de Phorbante serpentium domitore agamus. Atque cum fabula Diodori duae aliae conferendae sunt, quarum altera inuenitur Hygin. Poet. Astron. II 14, qui auctore utitur Polyzelo Rhodio, altera, quae e Dieuchida Megarensi fluxit, Ath. VI p. 262, E. Atque Hyginus quidem sic: 'Ophiuchus. Polyzelus autem Rhodius hunc Phorbanta nomine demonstrat, qui Rhodiis auxilio maximo fuisse demonstratur. Nam cum eorum insulam serpentum multitudine occupatam ciues Ophiusam appellarent, et in ea multitudine ferarum draco fuisset ingenti magnitudine, qui plurimos eorum interfecisset, et patria denique deserta carere coegisset, dicitur Phorbas, Triopae filius ex Hiscylla Myrmidonis filia natus, eo tempestate delatus omnes feras et eum draconem interfecisse, qui cum maxime Apollini dilectus esset locatus inter sidera dicitur, ut interficiens draconem laudis et memoriae causa uideretur. Itaque Rhodii quotiescunque a litore longius producunt classes, prius sacrificant

Phorbantis aduentui, talis ut illis euentus inopinatae uirtutis accidat, qualis inscium Phorbanta futurae laudis ad sidera gloriae pertulit casus.'

Dieuchidas haec fere tradit: Inter eos, qui Triopam in Cariam secuti essent discidio exorto alios in campum Dotium rediisse, alios cum Phorbante Ialysum uenisse, Periergum autem cum suis regionem Camirensem occupauisse. Tum Periergum Phorbantem exsecratum, unde insulae, quae uocarentur Ἀραιαὶ nomen accepissent. Ac Phorbantem et sororem Partheniam naufragio facto cum nando Rhodum nacti essent, a Thamneo, in quem uenantem incidissent, tam amice receptos esse, ut seruo praemisso qui omnia parari iuberet, cum nil hospitibus esset coctum, ipse cibum faceret apparatisque epulis peregrinos inuitaret. Vnde factum, ut ab ingenuis sibi sacra fierent neue seruo ad ea adire liceret.

Has fabulas si accuratius examinaueris, Dieuchidae narrationi cum Polyzeli id esse commune animaduertes, quod utraque Phorbas cum Triopa coniunctus et tempestate delatus Rhodum peruenire narratur, ea re differe, quod, cum Polyzelus, ut etiam Diodorus, Phorbantem serpentes interficientem faciat, a Dieuchida nil nisi, quam bene exceptus sit Phorbas Ialysi, exponitur. Vnde fortasse non solum fabulam Dieuchidae Ialyso esse profectam, sed etiam omnino antiquitus Phorbantem heroem Ialysi proprium fuisse conficitur.

Sed priusquam ad singulas fabulas diligentius explicandas aggrediamur, quis demum habendus sit Phorbas disserere optimum duco, de cuius natura ac ui quamuis negante Hefftero cf. III p. 77 —80 certi aliquid explorari posse contendimus. Ac primum quidem heroem aliquo modo cum Apolline deo arctius esse connexum uel inde apparet, quod a Polyzelo 'maxime Apollini dilectus' fuisse et Diodoro auctore Apollinis iussu Rhodum arcessitus esse perhibetur.[1]) Quid uero, quod serpentes necauisse Rhodumque a bestiis illis liberasse putatur? Quis est, quin Apollinis hac feras interimendi arte praediti Ἀγρέως uel Ἀγρευτοῦ saepeque cum Diana Ἀγροτέρα quae dicitur coniuncti meminerit?[2]) Porro ipsum Phorbantis nomen respicienti a uerbo φέρβειν i. e. pascere (sc. oues) deriuati nonne Apollo ille in mentem tibi uenit qui uocatur Καρνεῖος, Μαλόεις, Νόμιος, Ποίμνιος, Ἐπιμήλιος, Ἀρνοκόμης, Ναπαῖος, Γαλάξιος?

1) Idem apparet etiam ex ea re, quod Lapithae filius fuisse traditur a Diodoro, e cuius filia Coronide Apollini Aesculapium genitum ferebant, cf. Prellerum Mythol. d. Gr. I p. 423.

2) Cf. Prellerum l. c. p. 214.

Quin etiam in ipsa Camiro Apollinem Ἐπιμήλιον cultum fuisse constat.[1]) Quae omnia reputanti mihi quidem persuasissimum est, Phorbantem ipsum esse Apollinem pecudes pascentem.[2]) Accedit, quod saepissime fit, ut cognomina eis, quibus indita sunt, detrahantur secretamque et solitariam ferant personam.[3])

Quibus propositis in ipsas de Phorbante fabulas facilius erit inquirere. Iamiam intelleges, cur Rhodii, quotiescunque a litore longius producebant classes, Phorbantis aduentui sacrificauerint; intelleges Polyzeli rationem explicandi satis esse ineptam. Faciebant nimirum Apollini Phorbanti, a quo ut omnes feras domari ita hostes in bello magna ui propulsari confidebant.[4]) Age uero Dieuchidae fabulam accuratius exponere liceat. Atque ortam quidem esse narratiunculam e sacrificandi ratione Ialysiorum, qua serui sacris prorsus essent exclusi, manifestum est. Thamnei uero regis Ialysii et Schediae, quo appulisse dicebantur Phorbas et Parthenia, nomina

1) Cf. Macrobium I 17, 43: aedes ut ouium pastoris sunt apud Camirenses ἐπιμηλίου, apud Naxios ποιμνίου, itemque deus ἀρνοκόμης colitur et apud Lesbios ναπαῖος et multa sunt cognomina per diuersas ciuitates ad dei pastoris officium pertinentia.

2) Neque alias Phorbantis nomen non occurrit; cf. hymn. Hom. in Ap. 211:

Ὅππως μνωόμενος ἔκιες Ἀζανίδα κούρην
Ἢ ἅμα Φόρβαντι Τριόπου γένει ἢ ἅμ' Ἐρεχθεῖ.

Ab Ouidio Met. XI v. 414 Phorbas Phlegyarum rex Apollinis sacro inimicus memoratur:

'Nam templa profanus
Inuia cum Phlegyis faciebat Delphica Phorbas'.

Hac maxime fabula nixus et scholio ad Il. Ψ 660 I. A. Hartung. in libro, qui inscribitur: 'Die Religion und Mythologie d. Griechen' Leipzig 1865 Phorbantem unum ex daemonibus illis fuisse sumpsit, quales erant Phlegyae et Lapithae, quos uocat 'Glutdämonen'. At in has fabulas Phorbantis nomen a posteris intrusum uidetur esse fabularum fabricatoribus: quibus caue quidquam tribuas. A Phoebi nomine Phorbantem nil differre, id quod se demonstraturum pollicetur Hartung. l. c. II p. 238 (Phoebos, mit dessen Namen sein [d. Phorbas] Name zusammenfällt, wie wir gelegentlich zeigen werden) nusquam demonstrauit.

3) Sufficit admonuisse Lacii, qui ipse quoque Apollo est; Καλλιστοῦς, quae est Diana; cf. Ot. Muellerum prol. p. 75. Afferri etiam poterit Tisamenus, heros Achaicus, idem atque Orestes (τισάμενος sc. τὸν πατέρα), Penthilus (πένθος), Triopas, e Iouis Triopae nomine profectus.

4) Rhodi etiam Apollinis Στραταγίου collegia extabant. E. g. cf. Rossii inscr. ined. 282, ubi mea quidem opinione legendum est Ἀπόλλωνος Στραταγιαστᾶν. Apud Homerum Apollinem pugnae non semel interesse nemo nescit.

sunt ficticia ab illis locis formata, quo aduenisse ducebatur heros.[1]) Porro siquidem Phorbantem Apollinem esse Ialysium comprobauimus, Partheniam Dianam esse hoc ipso nomine Ialysi cultam facillime concludes. Quoniam enim Diana casta intactaque uirgo a Graecis cogitari solebat, cur Parthenia nuncupetur mirum non est.[2])

Sed unum restat, quod explanauisse maximopere iuuabit. Quem enim Periergum, heroem certe Camirensem fuisse censes? Qua de causa Phorbantem fratrem ab eo deuotum esse indeque Araeas insulas nomen accepisse putas? Cum Apolline qua ratione et quibus cogitationibus ducti Graeci Herculem coniunxerint, constat.[3]) Neque incognita fabula illa, qua Hercules Iphito interfecto grauissimo morbo affectus a Pythia cum medelam morbi flagitasset repulsam tulisse, per uim in sacrum Apollinis irruisse cum eoque ipso de tripode certamen iniisse perhibetur, dum Iupiter fulmine iacto proelioque diremto Herculem seruitutem subire iuberet.[4])

Quam pugnam, cum saepius et a poetis descriptam[5]) et imaginibus illustratam[6]) esse sciatur, satis fuisse nobilitatam colligi potest. Quae cum ita sint, sub Phorbante et Periergo fratribus Apollinem latere Ialysium atque Herculem Camirensem, imprecationemque illam Periergi ad eandem uel similem rem pertinere suspicor. Ac Periergum quidem Herculem esse Camirensem eo magis crediderim, quod in hac urbe magnam partem Phoenicia huius potissimum dei cultum floruisse etiam carmine illo Pisandri Camirensis probatur, quod inscriptum erat *Ἡράκλεια*, quo carmine hanc fabulam, quam obiter attigit Dieuchidas, fusius adumbratam fuisse ueri non est absimile. Nouum igitur habeas celeberrimi illius Pisandri poematis fragmentum, quod ex ipso hoc Pisandri opere haustum esse tantum non clamat nomen 'Periergi' Herculi inditum, i. e. 'qui multos exsequitur labores' propterea quod carmine Pisandreo labores Herculis accurate copioseque celebratos fuisse non unus est auctor.[7])

1) *Θαμνεὺς* cum *θάμνος*, i. q. dumus, cohaeret, et Schedia *σχεδία* est 'cymba'.

2) Cf. Aesch. Ag. 135: *Ἄρτεμις ἁγνά* et Soph. El. 1239: *Ἄρτεμις ἀδμήτα*.

3) Cf. Prellerum l. c. II p. 162—164.

4) Cf. Apollodorum 2, 6, 2. Paus. 10, 13, 4. Plut. de *Εἰ* ap. Delph. 6.

5) Cf. Paus. 10, 13, 4: *παραδεξάμενοι δὲ οἱ ποιηταὶ τὸν λόγον μάχην Ἡρακλέους πρὸς Ἀπόλλωνα περὶ τρίποδος ᾄδουσιν.*

6) Cf. compt. rend. 1868, p. 31—51.

7) Cf. Suidam s. u. *Πείσανδρος· . . . ποίημα δὲ αὐτοῦ Ἡράκλεια, ἐν βιβλίοις β', εἰσὶ δὲ τὰ τοῦ Ἡρακλέους ἔργα ἔνθα πρῶτος Ἡρακλεῖ ῥόπαλον περιτέθεικε.* Cf. schol. ad Apoll. Rh. l. I: *Πείσανδρος δέ φησιν,*

Quo tempore scilicet exoriretur haec de Periergo Phorbantem exsecrante fabula, hunc quidem etiam Apollinem fuisse cogitatum ex narratiuncula ipsa cogitur.[1])

Quod apud Polyzelum Phorbas Triopae filius fuisse traditur, recentiori debetur inuentioni.[2])

G.

De Althaemene heroe.

De Althaemene quid censendum sit disceptaturis praeter ceteros inspiciendus et examinandus nobis erit Strabo, quippe qui ad Ephorum auctorem satis antiquum et locupletem ipse diserte prouocet. Apud quem cum haec legantur X 479: *Ἔφορος μὲν ὕστερον ἐπικτισθῆναι τὰς δέκα* (sc. *πόλεις Κρήτης*) *φησὶ μετὰ τὰ Τρωικὰ ὑπὸ τῶν Ἀλθαιμένει τῷ Ἀργείῳ συνακολουθησάντων Δωριέων* ac post ad eundem referenda fontem X 481: *τῶν Σπαρτιατῶν τὸν νομοθέτην Λυκοῦργον πέντε γενεαῖς νεώτερον Ἀλθαιμένους εἶναι τοῦ στείλαντος τὴν εἰς Κρήτην ἀποικίαν. τὸν μὲν γὰρ ἱστορεῖσθαι Κίσσου παῖδα τοῦ τὸ Ἄργος κτίσαντος περὶ τὸν αὐτὸν χρόνον ἡνίκα Προκλῆς τὴν Σπάρτην συνῴκιζε*: ex his uerbis unum illud aperte consequitur, ab Ephoro Althaemenem Argiuum Cissi filium Proclisque aequalem coloniam in Cretam deduxisse ibique decem oppida constituisse tradi. Iam uero si comparaueris quae dicuntur XIV p. 653 ex eodem Ephoro forsitan repetita: *Οἱ γὰρ Δωριεῖς οἱ τὰ Μέγαρα κτίσαντες μετὰ τὴν Κόδρου τελευτὴν οἱ μὲν ἔμειναν αὐτόθι, οἱ δὲ σὺν Ἀλθαιμένει τῷ Ἀργείῳ τῆς εἰς Κρήτην ἀποικίας ἐκοινώνησαν, οἱ δ' εἰς τὴν Ῥόδον καὶ τὰς λεχθείσας πόλεις ἐμερίσθησαν*: eam coloniam, quae Althaemene Argiuo duce Peloponneso in Cretam demigrasset a colonia Rhodum profecta prorsus seiungi concedes

ὁλόχαλκον εἶναι τὸ ῥόπαλον Ἡρακλέους. Cf. etiam Strab. XX p. 688; et Quintil. inst. or. X 1: Quid? Herculis acta non bene Pisander? — Ceterum num *Περίεργος* uerum sit nomen ualde dubito, eo quod *περίεργος* semper uim uidetur habere anxiae diligentiae. Speciosam mecum communicauit coniecturam Maur. Schmidt, uir illustrissimus, qui emendat: '*Ἐρίεργος*'.

1) Vnde *Ἀραὶ* insulae nominatae sint, explicat Steph. B. s. v. *Ἀραὶ* sic: *Ἰωνίας νῆσοι τρεῖς οὕτω λεγόμεναι διὰ τὰς ἀρὰς ἃς Δωριεῖς ἐποιήσαντο πρὸς τοὺς Πενταπολίτας ὡς Ἀριστείδης*.

2) A Diodoro IV 48 Phorbas Triopam genuisse dicitur: *τὴν δὲ νῆσον ταύτην τότε κατῴκουν Ἕλληνες οἱ ὑπὸ Τρίοπα τοῦ Φόρβαντος κατοικισθέντες*. Rescribas: *οἱ ὑπὸ Φόρβαντος τοῦ Τριόπα κατοικισθέντες*.

tribus Doriensium, qui aliud domicilium peterent, partibus accurate separatis particulis *μὲν — δὲ — δὲ*.

Atqui immane quantum discrepat a Strabone uel Ephoro Zeno, quo auctore Althaemenem Cretensem Catrei filium Camirum abisse, Iouis Atabyrii sacrum condidisse, patris ab ipso necati maerore perisse, ab incolis heroicis honoribus cultum esse uel supra enarrauimus.

Tanquam mediam inter utrumque scriptorem tenet uiam Conon, qui narr. 47 haec fere exhibet: Althaemenem, tertiam a Temeno prolem, seditione facta cum manu Doriensi et nonnullis Pelasgis Peloponneso excedere constituisse quo tempore et Athenienses Neleo [1]) Codridisque ducibus coloniam mitterent et Lacedaemonii colonos deducerent Delphi Polidisque ductu et auspiciis.[2]) Quibus coloniis ut praeesset, quamuis ab utrisque inuitatum Althaemenem tamen oraculo accepto ut et ad Iouem et ad Solem nauigaret in Cretam migrasse ibique parte suorum relicta ipsum Rhodum iuisse. Rhodum autem primum ab indigenis, quorum regnum tenuissent Heliadae, incultam: quos a Phoenicibus esse expulsos atque his eiectis et propulsatis Cares regionem occupauisse aliasque praeterea insulas in Aegaeo mari sitas. Dorienses uero Caribus subactis tres urbes condidisse: Lindum, Ialysum, Camirum; a quibus postera aetate Rhodum urbem opulentissimam aedificatam esse.

His expositis iam uideamus quid de singularum narrationum auctoritate iudicandum sit. Atque Hefsterus quidem l. c. III 81 Zenonis et Cononis fabulas ita consociare studuit, ut Althaemenem, de quo diceret Diodorus uel Zeno, eundem esse statueret atque hunc a Conone memoriae mandatum; illum uero ab ipsis incolis esse confictum. Atque Schneiderwirth. l. c. p. 211 n. 7 Cononis narratiunculam omnino ut historicam nec fide indignam uidetur probare, cum unum Althaemenem eumque Argiuum accipiendum esse contendat, qui priusquam Rhodum peruenisset, in Cretam deuertisset: quomodo facile fieri potuisse, ut heros cogitaretur Cretensis. Neque plus honoris fabulae Camirensi tribuit Rohde, qui

1) Idem est atque *Νηλεὺς* qui condidisse fertur Miletum ap. Strab. XIV p. 633, *Νειλεὺς* ap. Paus. VII 2.

2) De his cf. Conon. narr. 36: *Ὡς Φιλόνομος ὁ Σπαρτιάτης προδοὺς Λακεδαίμονα Δωριεῦσι δῶρον ἔχει Ἀμύκλας, καὶ συνοικίζει ταύτην ἐξ Ἴμβρου καὶ Λήμνου. τρίτῃ δὲ γενεᾷ στασιάσαντες πρὸς Δωριέας μετανίστανται Ἀμυκλῶν, συμπαραλαβόντες δὲ καί τινας Σπαρτιατῶν ἡγουμένων αὐτοῖς Πόλιδος καὶ Δελφοῦ ἔπλεον ἐπὶ τῆς Κρήτης κτλ.* Duos igitur habes *οἰκιστάς*, quorum alter auctoritatem oraculi Delphici, alter ipsam ciuitatem uel patriam coloniae tanquam exprimere et repraesentare uidetur.

Althaemenem primo in Cretam deinde Rhodum nauigasse ex eoque heroem Diodoreum conformatum esse existimat. (Cf. Mus. Rhen. XXXVI uol. III p. 431—432.)[1]

His uirorum doctorum iudiciis non ita fauet testimonium illud Strabonis, quo colonos in Cretam profectos a colonia Rhodum petente diligenter et accurate separari ostendimus. Quo cum breui et conciso auctoris locupletissimi testimonio si quis fusam et copiosam narrationem Cononis contulerit quam luculentam ista doctae inuentionis subtiliumque conclusionum speciem prae se ferat sentiet ac perspiciet. Nostra opinione ut uerbo comprehendamus, Althaemenes sunt segregandi atque discernendi duo: alter Argiuus, quo duce coloniam in Cretam deductam esse putabant, alter Cretensis, qui Rhodum cum suis peruenisse dicebatur. Duos hos conglutinans auctor Cononis Althaemenem priusquam Rhodum migraret ad Cretam appulisse partemque colonorum ibi reliquisse excogitauit excogitantique percommode ei obuenit antiquum oraculum, quod cum primitus in uniuersum ad Dorienses spectauisse uideatur ille Althaemenem finxit exsequentem tanquam solus accepisset.[2])

Atque haec sententia optime confirmatur eis, quae Conon de incolis fabulatur deinceps Rhodum obtinentibus: *Τὴν δὲ Ῥόδον — τὰς περὶ τὸ Αἰγαῖον ᾤκησαν.* Haec dubito an nulla alia utantur auctoritate nisi fontis a Diodoro adhibiti uel similis: ex quo omnia uidentur fluxisse. Quod Diodorus Telchines primos incoluisse Rhodum ait, Heliadas Conon, nil refert, eo quod Heliadas semper autochthones, quos uocant, putatos esse constat. Deinde Phoenices uenisse ex ea, quae de Danao et Cadmo aduenis ferebatur fabula collegit scriptor: quos Heliadarum temporibus in insulam migrasse Diodori fons tradebat. Tum ut Cares insulam tenuisse narraret, Phorbantis fabula adductus est, quem quamuis Diodorus ex ipsa Thessalia Rhodum profectum esse prodat, tamen alii e Caria uenisse scripserunt. Denique uero cum post Phorbantem Althaemenem Rhodum appulisse apud Diodorum uel eius fontem legeret, nimirum eundem illum agnouisse sibi uisus atque Althaemenem Argiuum, Dorienses eo duce insulam occupasse temere conclusit.

Qua ratione quomodo Conon uel auctor eius fabulam fabricauerit etsi satis superque demonstratum esse arbitror, tamen alias

1) Grauiter etiam incusat Diodorum, quod omnia turbet O. Mueller. Aeginet. p. 43.

2) *Κατὰ τὸν δοθέντα αὐτῷ χρησμὸν ἐπὶ Δία καὶ Ἥλιον κομίζεσθαι:* Quod oraculum ad omnes omnino Dorienses pertinere censemus partim in Cretam partim Rhodum abire iussos.

quoque causas afferre licet, quibus sententiae a uiris doctis prolatae adstipulari uetamur. Althaemenes enim quandoquidem heros est Camirensis, qui fieri potuit, ut huic potissimum urbi uindicaretur, si heros Doriensis, qui tria oppida condidisse fertur, idem esset atque Cretensis? Quid? Qua tandem re permotos esse censes Rhodios ut cultum Iouis ad Althaemenem reuocarent, si non Cretensem putarent sed Doriensem, qui Cretam tantum attigit nauigando? [1])

Me quidem iudice hac de Althaemene Cretensi fabula coloniam e Creta Rhodum profectam praecipue Camirum frequentasse haud obscure declaratur: id quod bene comprobari uides fabula Apollodori III 2, ubi ab Althaemene is locus Rhodi, quo appulisset, Cretenia nominata esse narratur: *προσίσχει τινὶ τόπῳ τῆς Ῥόδου, κατασχὼν Κρητηνίαν ὠνόμασεν.*[2]) Si igitur liquet fuisse Rhodi Creteniam, cum colonia Cretensi eam cohaerere quis est, qui diffiteatur? Ceterum Apollodorus nisi quod longior est a Diodoro non dissentit.

Sed restat, ut de Ioue Atabyrio disputemus, quem Althaemenes e Creta in insulam induxisse sacrumque in Atabyrio monte ei constituisse existimabatur. Atque cum heros, ut qui Camiri bene exceptus esse feratur, Camiri fuerit proprius, Iouis Atabyrii quoque cultum ab hac urbe profectum esse elucet. Quanquam breui per totam insulam eum esse peruulgatum etiam inde sequitur, quod uel antiquitus a colonia Lindia Gelam et hinc Agrigentum traductus esse dicitur.[3]) Accedit, quod extat lapis Mineruae Lindiae et Iouis Atabyrii sacer[4]): unde tamen noli concludere illum cultum primitus fuisse Lindium.[5])

Iam uero deum non Graecae esse originis non modo ipso Atabyrii montis nomine, sed scholio ad Pind. Θl. VII 159[6]) plane demonstratur, quo scholio in Atabyri monte illo tauros fuisse edoceris,

1) Quod Pindarus Althaemenem ignorat, non obstat nobis: hic enim Diagoram celebrans Ialysium, cur herois moneret Camirensis non habuit: memorasset fortasse, si coloniae Argiuae et totius insulae *κτιστής* qui uocatur, Althaemenes esset putatus. Cf. Rohdium l. c. p. 432 n. 1.

2) Cf. etiam St. B. *Κρητηνία τόπος Ῥόδου, ἐν ᾧ ᾤκουν οἱ περὶ Ἀλθημένην· ὃς χρησθεὶς ὅτι τὸν πατέρα ἀποκτενεῖ, ἔφυγε· καὶ νυκτὶ πλοίῳ συναντᾷ ἐν Ῥόδῳ, καὶ ὡς λῃστὰς νομίσας ἀναιρεῖ τὸν πατέρα.* Quae uerba ex Apollodoro hausta esse facile perspicies.

3) Cf. schol. Pind. Ol. VII 159.

4) Cf. C. I. 2103b.

5) Conclusit Heffter. l. c. III 19.

6) *Εἰσὶ δὲ χαλκαῖ βόες ἐπὶ τῷ ὄρει τῆς Ῥόδου, αἵτινες ὅταν μέλλῃ τι τῇ πόλει γίγνεσθαι κακὸν μυκῶνται.*

qui cum ciuitati res aduersae imminerent, mugiuissent. Atque Isigonus Nicaeensis ap. Cyrillum c. Iul. l. III unum commemorat taurum, qui rationis humanae non fuerit expers.[1])

Hi boues certissima sunt signa cultus Phoenicii illius dei, quem dicunt Graeci *Κρόνον*, cuius simulacrum bouis forma effingi solebat.

Atque fieri quidem potuit, ut hic cultus e Creta Rhodum induceretur, quippe ubi eundem in flore fuisse docetur etiam fabula ab Apollodoro seruata, qua Talos uir aeneus uel taurus ter cotidie insulam circumiisse et custodiuisse perhibebatur. Graeci autem, ubi Rhodum uenerunt, eundem illum deum agnouerunt atque Iouem suum nominaruntque *Δία Ἀταβύριον*. Ceterum bene Starkius l. c. p. 296, cum propinquitatem aliquam esse moneat cultus Iouis Atabyrii — ut *ἀκραίου* uel *ἐπακρίου* — et Philistaeorum religionis et ritus deos in summis montibus celebrantium.

H.

De Tlepolemo heroe.

Transgrediamur iam ad ea, quae de Tlepolemo comperimus. Atque cum Diodori narratione in uniuersum consentit Pindarus, praeterquam quod Tlepolemum ex Astydamea Amyntoridarum gente nata procreatum esse addit[2]) et Licymnium oliua ab heroe interfectum esse dicit irato: *ἔκτανεν* — *χολωθείς*.[3]) His autem auctoribus etiam uetustiorem adhibeas Homeri fabulam: qua Tlepolemum Herculis et Astyochae filium Licymnio occiso fugisse multumque per mare circumiactatum denique Rhodum peruenisse suosque tripartito in insulam distribuisse narratur. Ceterum a Ioue illum dilectum largisque diuitiis esse donatum. Cf. Il. B. 653—670.

1) Scripsit enim *Ἄπιστα*; cf. Muellerum F. H. G. IV p. 435: *Ἰσίγονος ὁ Κιττιεὺς* (rescr. *Νικαιεὺς*) *ἐν Ῥόδῳ τῇ νήσῳ τὸν τοῦ Διὸς ταῦρόν φησιν οὐκ ἀμοιρῆσαι λόγου τοῦ καθ᾽ ἡμᾶς*. Satis mira sententia Heffteri est, qui Ioui ut agriculturae patrono ac praesidi *Διὶ γεωργῷ* — qualis colebatur ab Atheniensibus —, ab agricolis illos dedicatos esse censet.

2) Hesiodus item ut Pindarus Astydameae filium eum dicit, Pherecydes Astygeneae. Filia haec fuit Phylantis; cf. schol. Pind. Ol. VII 42.

3) Quomodo Licymnius occisus sit et qua de causa etiam scholiastae Pindari dissentiunt. Antiquiorem fabulae formam Pindaricam esse effici uidetur cum ex aetate Pindari, quo omnes, qui alia exhibent, recentiores sunt, tum inde, quod facile ad heroem scelere purgandum res potuit mutari. Atque inuitum Licymnium necatum esse, tradiderunt Dinias et Dercyllus, id quod doceris a scholiasta Pindari: *οἱ δὲ περὶ Δεινίαν καὶ Δέρκυλλόν φασιν τὸν φόνον ἀκούσιον γενέσθαι*. Cf. schol. Ol. VII 49.

Ipsa huius fabulae forma, cum a ceteris ita discedat, ut Tlepolemus non oraculi iussu sed post multos denique labores forte Rhodum appulisse perhibeatur, antiquiorem redolet aetatem.

Ad eundem heroem pertinet narratiuncula a Diodoro l. IV c. 58 memoriae mandata, quam ex ipso Homero a Diodori auctore haustam esse et ex omisso illo, quo Tlepolemus Rhodum ire iubetur, oraculo[1]) et ex insula trifariam diuisa[2]) facillime perspicitur. Vrbes autem Rhodi: Lindum, Ialysum, Camirum a Tlepolemo constitutas esse[3]) quamuis non dicat Homerus, tamen e uersu: *τριχϑὰ δὲ ᾤκηϑεν κτλ.* Diodori auctor uidetur collegisse.[4])

Iam quid omnino de Tlepolemi fabula iudicandum sit exploraturus primum ex omnibus ueterum fabulis cognosces Rhodios, quo quidem tempore Dorienses insulam tenerent, ad eum ut auctorem gentem suam reuocare consueuisse. Cf. Pind. l. c. v. 30: *τᾶσδέ ποτε χϑονὸς οἰκιστὴρ χολωϑείς.* Et antea v. 20 sq. *ἐϑελήσω τοῖσιν ἐξ ἀρχᾶς ἀπὸ Τλαπολέμου ξυνὸν ἀγγέλλων διορϑῶσαι λόγον, Ἡρακλέους εὐρυσϑενεῖ γέννᾳ.* Ad haec v. 18—19, ubi Rhodiorum gens dicitur Argiua: *Ἀσίας εὐρυχόρου τρίπολιν νᾶσον πέλας ἐμβόλῳ ναίοντας Ἀργείᾳ σὺν αἰχμᾷ.* Accedit, quod Rhodi certe in Tlepolemi honorem ludi agebantur, ad quos alludit Pindarus v. 77 sq.: *τόδε λύτρον συμφορᾶς οἰκτρᾶς γλυκὺ Τλαπολέμῳ ἵσταται Τιρυνϑίων ἀρχαγέτᾳ, ὥσπερ ϑεῷ, μήλων τε κνισάεσσα πομπὰ καὶ κρίσις ἀμφ' ἀέϑλοις.*[5]) Tum quia Tlepolemi labores et honores diligenter copioseque praedicantur a Pindaro

1) Cf. uerba Diodori: 'διὰ δὲ τὸν φόνον τοῦτον ἐξ Ἄργους φυγόντα εἰς Ῥόδον μετοικῆσαι'.

2) Compares locum Diod. 'τὸν δὲ Τληπόλεμον κοινῇ μετὰ τῶν ἐγχωρίων τριμερῆ ποιῆσαι τὴν Ῥόδον'.

3) Diod. l. c. 'καὶ τρεῖς ἐν αὐτῇ καταστῆσαι πόλεις, Λίνδον Ἰήλυσον Κάμειρον' κτλ.

4) Per totum librum tertium et quartum Diodorus Dionysium Milesium adhibuit. Cf. C. G. Heyne de font. et auct. hist. Diod. etc. p. 89. Verum tamen non opere quale confectum est a Milesio, Diodorus est usus, sed opere a Dioysio Scythobrachione retractato: cf. F. Hachtmann. de Dion. Mytil. seu Scythobr. Atque huius manum deprendere nobis uidemur in uerbis uel supra adumbratis, quae non a Dionysio Milesio sed ab Alexandrinorum doctrina erunt repetenda: *τὴν δὲ νῆσον ταύτην τότε — κατοικισϑέντες* (cf. p. 121 n. 2) Dionysius Milesius posteriorum hominum doctis studiis nondum imbutus nil fortasse conscripsit, nisi quae ex ipso Homero fluxerunt; cf. Heyne et Hachtmann l. c.

5) Scholiastae Pindari *Τληπολέμεια*, quae uocantur, celebrata esse partim aiunt, alii negant Solis ludos (*Ἡλιεῖα*) ad illum translatos esse arbitrati. Sed hae merae nugae. Certissime in Tlepolemi honorem ludi agebantur: id quod ex ipso Pindaro colligitur.

Diagoram celebrante Ialysium, Ialysi potissimum heroem cultumque eius floruisse haud scio an effici cogique possit. Age uero, ut ad rem omnium grauissimam perueniamus, Tlepolemum, quem Strabo XIV p. 653 a colonia Doriensi diligenter discernit, ab ea minime seiungendum sed potius ipsorum Doriensium heroem ab his in antiquissima tempora relatum esse uel inde egregie conficitur, quia Tlepolemus coloniam suam tripartito distribuisse ferebatur: id quod O. Mueller rectissime demonstrauit.

Qua in sententia quominus permaneamus Homeri fabula, unde Tlepolemum uel poetae illius celeberrimi aetate cultum et celebratum fuisse colligat quispiam, non impedimur, ideo quod hanc libri particulam ex recentissimis nauium catalogi membris esse constat.

Vnum illud permouet Muellerum, quod, cum Dorienses Epidauro Rhodum peruenissent, tamen Argis Tlepolemum in insulam profectum esse auctores consentirent, nulla Epidauri mentione facta, nisi quod heroem ex Astydamea Amyntorida natum esse dicerent. Consequitur inde Dorienses Rhodios pristinae Argorum patriae nunquam esse oblitos.[1])

De Phalanthi et Iphicli fabulis.

Postquam de eis temporibus, quae fabularum integumento inuoluta sunt, satis actum uidetur esse, iam ad eas res progredi licet, quae quamuis a mythorum tenebris et obscuritate nondum liberae tamen multa habent, quae historicae fidei speciem prae se ferant uel ad historicam ueritatem enucleandam adminiculo esse possint.

Atque tres sunt narrationes huc pertinentes, quarum una est Ergiae Rhodii apud Athen. VIII p. 360E, qui haec prodit: Phoenices duce Phalantho Ialysi in oppido munitissimo ab Iphiclo inclusos, cum uictu commeatuque satis abundarent, diutissime hostium obsidionem sustinuisse neque unquam fore confidisse, ut rerum potirentur Graeci oraculo haud minime fretos, quo urbem expugnari posse negaretur nisi albi conspicerentur corui ac pisces in crateribus inuenirentur. At Iphiclum oraculo nescio quem ad modum comperto Larcam Phoenicem aquantem intercepisse, in urnam eius pisces infudisse eique praemiis et pollicitationibus propositis ut cra-

1) Ad Epidaurum reuocant etiam uerba Aristidis p. 872 Dind.: *τὸ μὲν ἀρχαῖόν ἐστε Δωριεῖς ἐκ Πελοποννήσου. Μόνοι δὲ εἰς τοῦτον τὸν χρόνον Ἕλληνες διὰ παντός. Ἡρακλείδαις δὲ καὶ Ἀσκληπιάδαις ἀρχηγέταις καὶ βασιλεῦσι κέχρησθε.*

teribus Phalanthi illos abderet persuasisse fideque et iureiurando eum obstrinxisse. Ipsum, promissa dum solueret Larcas, coruos captos gypsasse gypsatosque dimisisse: quibus conspectis simulque piscibus in cratere animaduersis adeo perterritum esse Phalanthum, ut obtinendi oppidi spe deiecta cum Iphiclo de pace iam agere inciperet. Atqui cum conuenisset inter eos, ut sine ulla iniuria cum suis oppido cederet Phalanthus, hunc ab eo excogitatum esse dolum, ut uictimis caesis in uentres earum permagnam uim auri argentique coniceret coniectamque asportaret. Qua fraude perspecta Iphiclum, ut conatu prohiberet Phoenices, ipsum quoque ad fraudem confugisse nil nisi nauigia praebentem Phalantho demtis quae non promisisset uelis atque gubernaculis. Qua re coactos illos haud paruam opum partem terra occultasse ubique defoderent locos diligenter designasse ut postero tempore ad pecuniam eruendam reuersi facile agnoscerent; alteram partem Iphiclo reliquisse. Itaque eiectis Phoenicibus Graecos regionem occupasse.

Eandem rem Polyzelum Rhodium narrasse Athenaeus l. c. dicit, ita tamen discrepuisse ab Ergia, ut oraculum de piscibus et de coruis Phalantho editum uni notum fuisse Phalae (sic!) eiusque filiae Dorciae, atque hanc Iphicli amore incensam eique desponsam famulo, ut pisces in craterem iniceret, persuasisse coruosque ab ipsa gypso oblitos dimisisse traderet.

Praeter has fabulas etiam alia erit respicienda, quae inuenitur apud Dictyn Cretens. IV 4: 'eos omnes iugis Caucasi montis ad Troiam duxit reliquos neque numero inferiores imposito Phala duce atque rectore mari misit. Qui adpulsi Rhodum, ubi animaduertere insulam Graecis sociam, ueriti, ne re cognita incenderentur naues, ibidem operiebantur: ac mox diuisi in Camirum et Ialysum urbes opulentas. Neque multo post Rhodii Phalam incusare quod paulo ante euersa ab Alexandro Sidona patria sua auxilium ei a quo laesus sit ferre cuperet: quo animos exercitus permouerent, confirmare haud dissimiles barbarorum uideri eos, qui tam indignum facinus defenderent. Multa praeterea, quae accensura uulgum et pro se facturi essent, disserere: quae res haud frustra fuit. Phoenices namque, qui in eo exercitu plurimi aderant, permoti querelis Rhodiorum an cupidine diripiendarum rerum, quas secum aduexerat, Phalam lapidibus insecuti necant distributique per supra dictas urbes aurum ac reliqua praedae inter se dispertiunt'.

Has inter fabulas quantum discrimen intercedat, quis est quin uideat? Cum enim ab Ergia et Polyzelo Phoenices de insulae possessione cum Graecis certantes firmumque Ialysi propugnaculum

obtinentes et ab hostibus defendentes, postremo autem aduersariorum dolo superati regione cedentes fingantur, Dicty Cretensi auctore non ad insulam occupandam sed ad auxilium Troianis ferendum Phala duce a Memnone mittuntur in eoque itinere fortuito Rhodum appellunt. Qua re cognita Graeci cum id maxime agant, ut quominus Troianis succurrant Phoenices impediant, postquam ut Phalam ducem interimerent illis persuaserunt quaeque uoluerunt effecere, tantum abest ut insula eos eiciant, ut secum habitare opibusque suis frui placide patiantur.

Ac primum quidem ut narrationem Ergiae et Polyzeli ex historicis, ut ita dicam, fundamentis profectam et ipsorum Rhodiorum propriam ita Dictyos Cretensis fabulam a doctis mythographis inuentam uel in eam qua extat formam redactam esse tam luculenter apparet, ut id argumentis confirmare longum atque superfluum sit. Neque illud difficile est intellectu, qua tandem ratione fabula Dictyos potuerit oriri. Mythographi enim docti, cum Polydamantem Phoenices Memnonis imperio atque auspiciis Troiam duxisse recentioribus Graecorum fabulis tradi uiderent[1], Polydamantem illum quidem e fabula non amouerunt, sed Phoenices mari in bellum proficiscentes in eaque expeditione Rhodum naues appellentes fecerunt, quippe quod antiquitus celeberrimum eorum emporium fuisse constaret. Phalam autem ducem fuisse eo facilius commoueri poterant ut proderent, quod in Rhodiorum fabulis eiusdem nominis princeps Phoenicum occurrebat.

Quae cum ita sint, iam perquirere e re erit, utrum ei, qui hanc fabulam fabricauerunt, ab eis tantummodo, quae ab Ergia et Polyzelo de Phalantho a Graecis obsesso memoriae mandata sunt profecti solaque Phalanthi nominis similitudine ducti Phoenices Rhodum appulisse tradiderint et a Rhodiorum fabulis prorsus discedentes suo arbitrio narratiunculam conformauerint, ut Mouersius existimat l. c. II 2 p. 253, an aliis fabulis Rhodiorum nixi relata rettulerint ita a memoria aberrantes, ut fabulam cum rebus belli Troiani coniungerent atque commiscerent. Ac ne Mouersii sententiam sequar, ea potissimum re moueor, quod Dictys praeter Ialysum etiam Camirum irrupisse Phoenices dicit: 'ac mox diuisi in Camirum et Ialysum urbes opulentas' et post 'distributique per supra dictas urbes aurum ac reliqua praedae inter se dispertiunt'. Vnde, cum in Ergiae et Polyzeli fragmentis Ialysi solius ut Phoenicum domicilii mentio fiat, eum, qui Dictyos fabulam finxerit

1) Cf. Tzetz. Τὰ μεθ' Ὅμηρον 336.

largiores, quam aetatem tulerint fontes inspexisse colligimus. Camirum enim urbem non arbitrio ab auctore additam sed ab ipsa Rhodiorum memoria repetitam esse probabile uidetur. Tum uero praeter narrationem ab Ergia et Polyzelo prolatam nonne alias de Phoenicibus eiusque ducibus fabulas in ore ac sermone insulanorum fuisse putas? Qua de causa cum primo loco Camirus apud Dictyn commemoretur, auctori fabulae Dictyos similem quandam fabulam Camiri urbis propriam ante oculos obuersatam fuisse censemus. Qualis fuerit illa fabula quaerenti hoc unum dicere licet, Phoenices opum auaritia ductos ipsum ducem necauisse ea fuisse perhibitos.

Sed iam agendum erit de Ergiae et Polyzeli fabulis, quas ad Ialysum urbem pertinere patet. Vbi res uere historicas cum rebus ficticiis esse commixtas primo aspectu concedes: Oraculum enim illud de coruis et pisciculis Phalantho datum et Iphicli dolo uero euentu comprobatum, deinde fraus Phalanthi ab Iphiclo superata certe ipsorum Rhodiorum sunt commenta. Atque oraculum quidem e prouerbio quodam natum esse existimo, quo prouerbio cum ullo pacto fieri rem posse negare uolebant Graeci usi uidentur esse, dico illud: '*λευκὸν ἰδεῖν κόρακα*' uel '*λευκοὺς κόρακας εὑρεῖν*'. Ac similiter fortasse cum improuiso aliquid accidebat, pisces in crateribus apparere dicebant.[1])

Ceterum obseruasse iuuat, insignia Phoenicum uitia pinguibus coloribus fabula esse descripta: A suo famulo pecunia corrupto Phalanthum hostibus prodi, Phalanthum ipsum uictimarum diuinarum rationem adeo posthabere uides, ut ad pecuniam auferendam illarum uentribus utatur.

Sed caue obliuiscaris, Polyzelum, quomodo factum sit, ut oppidum caperetur, aliter referre quam Ergiam: totam fabulam sic conformatam tanquam poetico imbutam esse colore quis diffiteatur?

Iam uero quid ex fabulis ad ipsam historiam elici possit, si quaesiueris, Phalanthi quidem nomen haud scio an gentis fuerit cuiusdam principum Phoenicum.[2]) Iphiclum autem, quod nomen in Graecorum fabulis non est solitarium, et ipsum in historiam fabularem relegarim: antiquus Doriensium heros uidetur fuisse, cuius ductu atque auspiciis Phoenices Graeci domuisse sese et ex insula

1) Cf. Anthol. Pal. 417: *ὥστε τί πειράζεις λευκὸν ἰδεῖν κόρακα* et 436: *Θᾶττον ἔην λευκοὺς κόρακας πτηνάς τε χελώνας εὑρεῖν, ἢ δόκιμον ῥήτορα Καππαδόκην.*

2) Nominis formae inueniuntur: Phalis, Phalas, Phalantes, Phalanthus; cf. etiam Ios. c. Ap. 32, ubi memoratur *Φέλης*, quod certe idem est nomen.

expulisse iactabant. Id quod etiam nomine significatur Ἴφικλος, i. e. 'qui uiribus gloriatur'. Grauissimi denique momenti est illud, quod Phoenices re uera a Graecis ualde pressos in Ialysi oppido et arce munitissima ultimam spem posuisse ex Ergiae et Polyzeli fragmentis certo sequitur. Neque uero solam Ialysum sed etiam Camirum praecipuam sedem ac domicilium Phoenicum fuisse docetur fabula Dictyos atque confirmatur praeterea monumentis Salzmanni fossuris[1]) in lucem editis, quae certis Phoeniciae artis signis notata sunt.[2])

De Rhodiorum coloniis.

Cum Rhodios ut insulanos rerum maritimarum haud ignaros mare quoque uersus negotiandi causa esse peruagatos coloniasque cum in orientem tum in occidentem deduxisse inter omnes constet, de his quoque breuem adiungere quaestionem e re esse existimauimus idque eo magis, quod non solum ueteres uerum etiam huius aetatis uiri docti in harum rerum inuestigatione uersati a uero ita discesserunt, ut ea ipsa causa, quia Rhodii mari summopere florebant adducti multas colonias ab illis conditas esse putarent aut omnino eis abiudicandas aut addubitandas. Quae cum ita sint, ratio simul et uia, quae in disputando ineunda sit, nobis designata et praescripta est haec, ut ab eis, quas Rhodias esse certissimis confirmatur testimoniis proficiscentes his tractatis ad ceteras transgrediamur. Atque aperte a Rhodiis constitutae sunt: Gagae, Corydalla, Phaselis, Gela.

Et Gagas quidem a Rhodo conditas esse tradit Etym. M. s. u. *Γάγαι*, has proferens fabellas: *Εἴρηται, ὅτι Ῥόδιοι Λυκίους αἰτοῦντες τόπον ἐν ᾧ κατοικήσουσιν, ἐβόων Γᾶ Γᾶ, τῇ πατρῴᾳ φωνῇ δωρίζοντες· καὶ ἐντεῦθεν τὸ ὀνόμα ἐτέθη τῇ πόλει. Ἢ ὅτι Νέμιος στρατηγῶν Ῥοδίων καὶ τοὺς Λυκίων καὶ Κιλίκων ληστεύοντας κατὰ θάλατταν νικήσας νυκτὸς χειμῶνι περιέπεσε· καὶ κινδυνευούσης τῆς νεὼς τῶν ἐμπλεόντων ἀναβοησάντων τῇ Δωρίδι φωνῇ Γᾶ Γᾶ ἐκ τοῦ ἐπιφθέγματος προσέσχον καὶ ἐσώθησαν. Ἡμέρας δὲ γενομένης κατὰ τὸν τόπον ἔκτισε πόλιν καὶ ὠνόμασεν αὐτὴν ἀπὸ τῆς λεχθείσης φωνῆς Γάγαι.*

1) His fossuris apud Calauardam uicum a Salzmanno institutis non modo ueteris oppidi arx sed etiam necropolis, quae uocatur, inuenta est. Magnopere autem dolendum, rerum in hac necropoli detectarum materiem nondum esse collectam et sub uno aspectu positam. Cf. Stark. ad Salzm. 'la nécropole de Camiros' apud Bursian. ann. I 2 p. 1531 sq.
2) Cf. révue arch. vol. VIII p. 159.

Vtramque hanc fabulam satis inficetam ac paene ridiculam quamuis excogitatam esse eluceat a grammaticis uel etymologis ad explicandum nomen *Γάγαι*, tamen illud ex altera concludere poteris, Rhodios a Nemio urbem constitutam esse credidisse. Cuius nomen fortasse formatum est a uerbo *νέμειν*, quae distribuendi (scil. terram) uim habet.[1]) Deinde Corydallam a Rhodiis exstructam esse testatur Steph. Byz.: *Κορύδαλλα πόλις Ῥοδίων. Ἑκαταῖος Ἀσίᾳ.* Phaselidem uero cum a Doriensibus fuisse incultam pateat ex Herodoto II 178, qui urbem inter earum ciuitatum Doriensium refert numerum, quae templum Hellenium, quod uocatur, aedificauerint, tum a Lindiis esse conditam colligitur ex Heropytho et Philostephano ap. Athen. VII 297 EF.[2]) Quibus fabulis ad illud explicandum fictis, unde Cylabrae cultus piscibus sacrificandis celebratus originem ducat, hoc edoceris, Lacium coloniae deductae ducem putatum esse Lindium. Quid? Quod eadem patria usum esse Lacium praeter Philostephanum Aristaenetus quoque ap. Steph. Byz. s. u. *Γέλα* testatur, qui cum Antiphemo Lindio eum coniungit. In Sicilia Gelam coloniam esse Antiphemi Rhodii Entimique Cretensis testis est imprimis Thucydides l. VI 4: ubi cum eam urbis regionem, quae prima existeret, *Λινδίους* appellatam esse certior fias, Lindios maximam partem fuisse colonos efficitur.[3])

Praeter historicorum testimonia conferas fabulam, quae est Aristaeneti apud Steph. Byz. s. u. *Γέλα*[4]) et illam, quam inuenies

1) An *Νέμιος* idem atque *Νόμιος*, scil. Apollo? cf. p. 118.

2) *Καὶ τάριχοι δὲ παρὰ Φασηλίταις ἀποθύονται. Ἡρόπυθος γοῦν ἐν Ὥροις Κολοφωνίων περὶ τῆς κτίσεως ἱστορῶν τῆς Φασήλιδος φησὶν ὅτι Λάκιος ὁ τὴν ἀποικίαν στείλας μισθὸν ἔδωκε τοῦ τόπου Κυλάβρᾳ ποιμένι νέμοντι πρόβατα ταρίχους, ἐκείνου τοῦτο αἰτήσαντος. προθέντος γὰρ αὐτῷ τοῦ Λακίου λαβεῖν τοῦ χωρίου ἢ ἄλφιτα ἢ ἄλητα ἢ ταρίχους, εἵλετο ὁ Κυλάβρας τοὺς ταρίχους. . . . Φιλοστέφανος δ' ἐν τῷ πρώτῳ περὶ τῶν ἐν Ἀσίᾳ πόλεων οὕτως γράφει· Λάκιον τὸν Ἀργεῖον τῶν σὺν Μόψῳ ἀφικομένων, ὅν τινες μὲν Λίνδιον εἶναι λέγουσιν, ἀδελφὸν δὲ Ἀντιφήμου τοῦ Γέλαν οἰκίσαντος, εἰς τὴν Φασήλιδα ὑπὸ Μόψου μετ' ἀνδρῶν πεμφθέντα κατά τινα λόγον Μαντοῦς τῆς Μόψου μητρός.* Lacius, quod nomen cohaeret cum uerbo *λακεῖν*, de oraculis saepissime dicto, Apollinem significat oracula edentem. Cf. etiam nomen '*Βάκις*'. Hic Lacius postea cum Mopso uate Semitico (מוֹפֵּת) et Manto fabulis conexus est. — Ceterum si de nomine Phaselidis aliquid proferre licet, uerbi Hebraici monuerim פסל, quod idem atque 'caedere' (scil. lapides). Nec uicus non extat in Palaestina פְּסִילִים Iud. 3, 19. 26, quod nomen ad lautumias spectare coniciunt Targ.

3) Cf. etiam Herod. VII 153: *Κτιζομένης Γέλης ὑπὸ Λινδίων τε τῶν ἐν Ῥόδῳ καὶ Ἀντιφήμου.*

4) *Ἀρισταίνετος δ' ἐν πρώτῃ τῶν περὶ Φασήλιδα ὅτι Λάκιος καὶ Ἀν-*

Et. M. s. u. *Γέλα*.[1]) Hae fabulae a uiris doctis excoctae ita inter se cohaerere uel potius altera ex altera pendere uidentur, ut Etymologi M. narratiunculam ex Aristaeneto fluxisse arbitreris Gelae nominis explicandi causa receptam leuiterque mutatam.

Insulae maris Aegaei, quo colonias deduxisse feruntur Rhodii, commemorandae: Telus, Nisyrus, Chalce, Syme, Casus, Carpathus.

Atqui O. Mueller l. c. II p. 113—116 Asiae minoris quoque nonnulla oppida, quae ab heroibus Argiuis originem repeterent, non illa quidem ab Argiuis sed a Rhodiis condita esse conicit; sunt: Mallus, Mopsuestia, Mopsucrene, Phaselis, Aspendus Pamphyliae; Cypri Curium, Ione Syriae.

Quae coniectura omnino refutanda: non Graecae sed orientalis sunt originis. Ac uestigia Argiua, quae Mueller deprendisse sibi uisus est, prorsus sunt nulla.[2]) Quod enim Amphilochus plerumque cum Mopso coniunctus harum urbium condidisse quasdam perhibetur, his nugis, ut quae recentiore aetate a Graecis illorum oppidorum incolis confictae sint atque ementitae ne quis ullam tribuat auctoritatem; neue maiore dignam fide censeat illam fabulam, qua Io et Perseus Tarsum constituisse narrantur. Atque Herculem, qui Tarsi *ἀρχηγὸς* habebatur et colebatur (cf. Athen. V 215B) non Graecum esse sed Phoenicium quam constet uel supra demonstrauimus. Mopsum uero, qui regis instar gentes suas partim in Pamphyliam, partim in Ciliciam deduxisse, cum Amphilocho Mallum extruxisse fertur uatem esse Semiticum quis est qui infitietur? Iam Mopsucrenes et Mopsuestiae oppidorum quamuis ipsa nomina originem Graecam indicent, tamen ualde dubitandum, num haec ita antiquae sint aetatis: Immo equidem priusquam existerent oppida, ueterrima ibi Semitici uatis oracula floruisse oppidaque post condita inde esse nuncupata existimauerim.

τίφημος ἀδελφοὶ ἐλθόντες εἰς Δελφοὺς μαντεύσασθαι, τὴν δὲ Πυθίαν οὐδὲν περὶ ἐκείνων λέγουσαν προστάσσειν τὸν Λάκιον πρὸς ἀνατολὰς ἡλίου πλεῖν. τοῦ δ' Ἀντιφήμου γελάσαντος τὴν Πυθίαν εἰπεῖν πάλιν· ἐφ' ἡλίου δυσμῶν καὶ Γέλαν πόλιν οἰκίσαι.

1) *Ἀντίφημος ἢ Δεινομένης ὁ Ῥόδιος κατὰ χρόνον εἰς Δελφοὺς παραγενόμενος, ἤκουσεν ὡς δέοι αὐτὸν πρὸς δυσμὰς ἀπιόντα πόλιν κτίζειν. ἐπὶ δὲ τῇ ἀπροσδοκήτῳ ἀκοῇ ἐγέλασε καὶ ἀπὸ τοῦ συμβάντος ὠνόμασε τὴν πόλιν.*

2) Cf. ipsius uerba: Wir wagen es eine Ansicht auszusprechen, zu der vielleicht keine vollständigen Beweise, aber doch genug leitende Spuren vorhanden: dass alle diese Städte, Colonien der Rhodier, aber nach einer häufig vorkommenden Form der Colonienführung, im Namen der Metropolis Argos, und unter den Auspicien Argivischer Götter und Heroen geführt seien.